

Nota voor Burgemeester en Wethouders

Team:

Onderwerp:

Visie Deventer Circulair

Notagegevens

Bestuursorgaan	: B-en-W 4-06-2024
Notanummer	: 2024-425
Datum	: 4-06-2024
Programma	: 04a - Milieu en Duurzaamheid
Portefeuillehouder	: Wethouder Van Essen,
Bijlage(n)	: Persbericht Deventer circulair.docx, Visie Deventer Circulair_definitief.pdf

Parafering

29-05-2024: Programmamanager milieu en duurzaamheid30-05-2024: Wethouder

Agendering

* 31-05-2024: Gemeentesecretaris/algemeen directeur

* 06-06-2024: Teammanager Concernstaf en Adjunct-secretaris

Definitieve akkoord

4-06-2024

B & W d.d.: 4-06-2024

Besluit

1. De visie Deventer Circulair vast te stellen;
2. Het raadgevoorstel en ontwerp- raadgevoorstel vast te stellen
3. De stukken aan te bieden aan de raad

De nota en het besluit openbaar te maken

Inleiding

Deventer is toe aan een visie op het gebied van circulariteit. Deze visie is niet alleen een noodzaak voor onze leefomgeving, maar het is ook een kans om op een andere manier economische groei te stimuleren en nieuwe banen te creëren. Deze visie is vormgegeven met de waardevolle input van onze inwoners, bedrijven, organisaties en onderwijsinstellingen. Deventer neemt haar verantwoordelijkheid, maar we erkennen dat dit een gezamenlijke inspanning is. Samen met de partners in de stad bouwen we aan een circulaire economie die iedereen ten goede komt, zowel de huidige als toekomstige generaties.

De weg naar een circulair Deventer is een transitie die vraagt om een andere manier van denken en doen. Het is daarom belangrijk om een ambitie uit te spreken waar naartoe gewerkt kan worden. De visie bevat die ambitie en doelen waarmee we aan de slag gaan.

De gemeente Deventer heeft circulariteit al benoemd in het bestuursakkoord en spreekt daar van "naar een duurzaam en circulair Deventer". Er is afgesproken om in deze bestuursperiode verder invulling te geven aan de circulaire ambities en doelstellingen en te anticiperen op ontwikkelingen die effect hebben op de

openbare ruimte zoals klimaatverandering, de energie- en warmtetransitie, een circulaire en duurzame samenleving en de woningbouwopgave. Circulariteit hoort bij een duurzaam en kwalitatief goed woonmilieu.

Om deze ambities uit het bestuursakkoord te concretiseren is de Visie “Deventer Circulair” opgesteld. Deze visie vormt het uitgangspunt voor het beleid op circulariteit van de gemeente Deventer. De gemeente Deventer werkt toe naar 50% circulariteit in 2030. Dit doel ligt in lijn met het landelijk doel zoals vastgelegd in het Nationaal Programma Circulaire Economie. Wij nemen als gemeente onze verantwoordelijkheid. Dit doen we door het stellen van kaders en we gaan zelf aan de slag door het goede voorbeeld te geven. Daarnaast ondersteunen we inwoners en partijen die bijdragen aan deze circulaire transitie. We richten ons op slimmer, langer en minder gebruik, méér hergebruik en méér biobased materialen voor de thema’s openbare ruimte, bouwen en goederen. Veel partijen in Deventer zetten al stappen in deze transitie. We zoeken nadrukkelijk de samenwerking met partners in de gemeente. We kunnen het niet alleen. Samen maken we Deventer Circulair.

Beoogd maatschappelijk resultaat

Door efficiënter en zorgvuldiger met grondstoffen om te gaan kunnen mensen welvarend leven op een gezonde planeet met een stabiele en sterke economie. De overgang naar een circulaire economie leidt tot een duurzame economie die niet alleen de behoeften van het heden vervult, maar ook de mogelijkheden van toekomstige generaties waarborgt. Met de ambitie 50% circulair in 2030 en 100% circulair in 2050 sluiten wij aan bij de Rijksdoelstellingen op circulariteit.

Kader

- * Bestuursakkoord “Dichtbij, Betrokken en Bevlogen” 2022 – 2026
- * Inkoop en Aanbestedingsbeleid
- * Energieplan
- * Klimaat Adaptatieprogramma
- * Groenbeleidsplan
- * Visie hoogbouw
- * Woonvisie
- * Visie landelijk gebied
- * Human Capital Agenda
- * Beleidskader Inzet op Ondersteuning en Geldzorgen
- * Nationaal Programma Circulaire Economie 2023 – 2030

Betrokken partijen en participatie

In de aanloop naar het opstellen van deze visie is gesproken met experts en belanghebbenden binnen en buiten de organisatie. Door middel van interviews is er samen met professionals, onderwijs, instellingen en ondernemers uit de stad en regio, gewerkt aan pilots (Circulaire Hotspots). Hiervan zijn de resultaten gepresenteerd tijdens de Week van de Circulaire Economie, aan een volle zaal in de Gasfabriek.

Voor het thema bouwen is tijdens een workshop met collega's uit de hele organisatie, onderzocht welke methodieken er zijn voor duurzaam bouwen. En is er een excursie georganiseerd naar de Floriade waar voorbeelden waren van verschillende circulaire bouwvormen. Daarnaast heeft participeren in en met het netwerk van Building Balance (Boeren voor Biobased Bouwen en Biobased Salland) veel kennis gebracht op het onderwerp biobased bouwen. Alle opgedane kennis,

input en ervaring op circulariteit hebben bijgedragen aan het opstellen van deze visie.

De conceptvisie is vervolgens gepresenteerd aan 30 collega's en 30 externen (ondernemers, onderwijsinstellingen, kennispartners en duurzaamheidsinstellingen meesten zijn ook inwoners uit de onze gemeente) tijdens een klankbordsessie. Tijdens deze sessie presenteerden 3 ondernemers hun ervaringen op de thema's goederen, bouwen en openbare ruimte. De conceptvisie is daarna gedeeld met relevante partijen als het DEP, het ondernemershuis, MKB Deventer en het platform FBW (Fossiel en Betaalbaar Wonen bestaande uit Leder1, Rentree, Stichting Eigenhuis, de Marken, Enexis, de Provincie en gemeente Deventer). Ook is een enquête onder inwoners uitgezet en een presentatie geven van de visie "Deventer Circulair" bij Platform Wonen. Dit heeft inzicht gegeven in wat inwoners van Deventer belangrijk vinden en waar we rekening mee moeten houden in het vervolgetraject van "Deventer Circulair".

Deze verschillende vormen van participatie hebben bijgedragen aan de inhoud van deze visie. En daarmee is slechts het begin gemaakt want veel partijen hebben interesse getoond om betrokken te worden bij de uitwerking van de visie in een uitvoeringsprogramma, daar gaan wij hen uiteraard bij betrekken. De ambities in de visie zullen onder andere in verdiepende 'tafels' verder worden uitgewerkt tot uitvoeringsplannen en zogeheten routekaarten. Bij het opstellen van het uitvoeringsprogramma wordt samen met belanghebbenden onderzocht hoe we de ambities uit de visie kunnen behalen. Dit wordt vervolgens opgenomen in het Uitvoeringsprogramma Deventer Circulair.

De lijst met partijen vindt u in de bijlage 3

*

Toelichting op participatiebeleid

1. Welke ruimte is er voor invloed? In de visie geeft de gemeente aan dat we toewerken naar 50% circulariteit in 2030. Dit doel ligt in lijn met het landelijk doel zoals vastgelegd in het Nationaal Programma Circulaire Economie. In bijlage 1 en 2 wordt verder ingegaan op gemeentelijke en (inter)nationale kaders ter ondersteuning van dit doel. Dit doel is gedeeld tijdens de verschillende participatie momenten en daar hebben betrokken op kunnen reageren. Zo is de gezamenlijke de 'stip op de horizon' bepaald en vastgelegd in de visie. De stappen die vervolgens nodig zijn om dit doel te halen worden in samenspraak met stakeholders uitgewerkt. 2. Welke belangen hebben inwoners bij het project of de beleidsontwikkeling? Het belang van bewoners bij een Circulaire Economie is in deze fase vooral een algemeen belang. Door toe te werken naar een circulaire economie kunnen mensen welvarend leven op een gezonde planeet met een stabiele en sterke economie die niet alleen de behoeften van het heden vervult, maar ook de mogelijkheden van toekomstige generaties waarborgt. Op de korte termijn kan circulair handelen geld besparen en zorgen voor het maken van gezondere keuzes. Denk hierbij aan de inname en verkoop van tweedehands spullen, het repareren van spullen, het verminderen van afval, het toepassen van gezondere biobased isolatiematerialen en het delen van goederen. Op 29 juni weten wij of er in het advies van de klimaatraad ook inbreng staat over circulariteit, afhankelijk hiervan besluiten wij of we dit advies meenemen in het uitvoeringsprogramma. Daarnaast betrekken we bewoners actief met een enquête over circulaire economie. De uitkomsten van deze enquête zijn gebruikt om richting te geven aan de thema's en middelen die inwoners aangeven nodig te hebben om circulair gedrag te stimuleren. 3. Hoeveel tijd, geld, capaciteit en expertise is beschikbaar? Het budget voor participatie is onderdeel van het beschikbare budget voor circulariteit in 2024 en 2025. Vanuit de organisatie worden collega's vanuit communicatie en participatie betrokken en samen organiseren we de bijeenkomsten en andere participatie activiteiten, zoals de enquête. 4. College/raad stemt in met het voorgestelde participatieniveau (trede op de participatieladder) In de aanloop naar het opstellen van deze visie is gesproken met mensen binnen en buiten de organisatie. Deze contacten hebben plaatsgevonden in verschillende participatievormen. De opgedane kennis en ervaring alsmede de opgehaalde input op dit thema zijn gebundeld in deze

visie. Informeren, raadplegen Op het participatieniveau van 'informeren, raadplegen' zijn interviews gehouden en is er een excursie naar Floriade geweest. Inwoners van Deventer konden deelnemen aan een enquête Deze enquête geeft ons informatie wat inwoners van Deventer belangrijk vinden. Tevens informeerden wij hen over de totstandkoming van visie Deventer Circulair. Samenwerken Samen met professionals, onderwijs, instellingen en ondernemers uit de stad en regio is tijdens een workshop gewerkt aan pilots voor Circulaire Hotspots. Door met deze publieksgroepen samen te werken aan oplossingen voor een vraagstuk (samenwerken) werd eigenaarschap en actieve betrokkenheid gestimuleerd. Adviseren/meedenken Het concept van de visie is tijdens een klankbordsessie met 30 ambtenaren en 30 externen (ondernemers, onderwijsinstellingen, kennispartners en duurzaamheidsinstellingen, meesten zijn ook inwoners uit onze gemeente) voorzien van feedback. Door samen in gesprek te gaan werden deelnemers meegenomen in de gemaakte keuzes en ontstond begrip voor elkaars standpunten (trede). Raadplegen De concept visie is vervolgens op het niveau van raadplegen ook gedeeld met het DEP, het ondernemershuis, MKB Deventer en het platform FBW (Fossiel en Betaalbaar Wonen bestaande uit Leder1, Rentree, Stichting Eigenhuis, de Marken, Enexis, de Provincie en gemeente Deventer).

5. Hoe verhoudt dit participatietraject zich tot andere lopende of toekomstige participatietrajecten? College stelt deze zomer, in samenwerking met Circulus, een nieuw Grondstoffenplan op, waarbij de huidige manier van inzameling het uitgangspunt is. De reacties van inwoners en belanghebbenden op visie Deventer Circulair worden ook gebruikt voor de totstandkoming van dit Grondstoffenplan.

Argumenten voor en tegen

Voor

1. De ambities in de visie dragen bij aan veel doelstellingen zoals klimaatakkoord, CO2 reductie, schoner water en het verminderen van afval.
2. Circulaire keuzes maken kan, vooral op de middellange termijn, tijd en geld besparen.
3. Als gemeente hebben we een voorbeeldfunctie. Als wij toewerken naar een circulaire economie is dat goed voor onze eigen organisatie maar ook voor onze gemeente in brede zin. Door het hergebruik van materialen en het stimuleren van lokale innovatie, bouwt Deventer aan een duurzame en toekomstbestendige gemeenschap die minder afhankelijk is van eindige grondstoffen van elders. Bedrijven worden zo minder kwetsbaar voor geopolitieke ontwikkelingen. Tevens versterken we de lokale economie, creëren we banen, zorgen we voor sociale cohesie en dragen we bij aan het behalen van de klimaatdoelstellingen van Parijs.
4. Door in te zetten op meer gebruik van biobased isolatiemateriaal stimuleren we nieuwe agrarische economische activiteit. Boeren telen vezelgewassen die vervolgens tot isolatiemateriaal verwerkt worden. Deze nieuwe teeltgewassen dragen bij aan gezondere en robuuste bodem en schoner water. Daarnaast helpen we hiermee boeren om mee te ontwikkelen met een groeiende en op lange termijn stabiele economie.
5. Als gemeente kopen we voor grote bedragen goederen en diensten in. Hiermee hebben we veel invloed op het milieu en klimaat, hier en in andere landen. Daarom is bewust en gericht ons geld besteden een belangrijk instrument dat we zo goed mogelijk moeten inzetten.
6. Naast onze voorbeeldfunctie hebben we ook invloed op externe partijen. Door duidelijke eisen en doelen te stellen in onze uitvraag worden externe partijen gedwongen en gemotiveerd om zich circulair te ontwikkelen.
7. In de visie zijn onze duurzame en circulaire doelen en ambities scherp geformuleerd. Dit helpt collega's om in hun aanbesteding en opdrachten concreet circulaire doelen en eisen te stellen.
8. Circulariteit draag bij aan brede welvaart in de gemeente Deventer. Het beïnvloedt de kwaliteit van leven hier en nu maar ook van latere generaties

in de gemeente Deventer of mensen elders in de wereld.

9. Een circulaire economie biedt op verschillende manier voordelen voor mensen die minder te besteden hebben. Bijvoorbeeld door langer met spullen te doen, goederen te delen of tweedehands aan te schaffen.

Tegen

1. Het opstellen en starten met uitvoeren van een uitvoeringsprogramma "Deventer Circulair" kost capaciteit die er nu niet is. Hiervoor is extra budget nodig voor 2 jaar.
2. De transitie naar een circulaire economie vergt een andere manier van werken. Dit is nieuw en kan onwennig zijn. Dit kost tijd om te implementeren.
3. Circulaire keuzes maken kan, vooral op de korte termijn, meer tijd en geld kosten.
4. Circulaire keuzes maken ligt niet altijd in lijn met de belangen van de lineair en efficiënt ingerichte organisatie/bedrijfsvoering.

Financiële consequenties en dekking

Bij de voorjaarsnota 2023 is voor 2024 en voor 2025 €100.000 beschikbaar gesteld door de raad voor het opstellen van het "ambitiedocument Circulariteit". Inmiddels is er een visie Deventer Circulair opgesteld. Voor het opstellen van een uitvoeringsprogramma, dat volgt op de visie, zijn nog middelen beschikbaar uit de eerder beschikbaar gestelde bedragen.

De uitvoering en uitrol van het uitvoeringsprogramma en de eventuele gevolgen op personele inzet betrekken we bij bespreking van het uitvoeringsprogramma.

Openbaarmaking en communicatie

Nota en bijlagen zijn openbaar.

Aanpak en uitvoering

De Visie "Deventer Circulair" wordt uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma. De doelen en ambities uit de visie worden hierin uitgewerkt in concrete maatregelen waarbij de inspanningen, resultaten en benodigde middelen in kaart worden gebracht. We trekken hierin samen op met inwoners, bedrijven, organisaties en onderwijsinstellingen. Aanvullend wordt deze visie Deventer Circulair betrokken bij de doorontwikkeling van de Omgevingsvisie en de visie wordt meegenomen bij een mogelijk te ontwikkelen Omgevingsprogramma Duurzaamheid.

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Visie Deventer Circulair
Portefeuillehouder : Wethouder Van Essen,
Voorstelnummer : 2024-425
Datum B en W besluit : 4-06-2024
Team : DEV-BLD-R

Inleiding

Deventer is toe aan een visie op het gebied van circulariteit. Deze visie is niet alleen een noodzaak voor onze leefomgeving, maar het is ook een kans om op een andere manier economische groei te stimuleren en nieuwe banen te creëren. Deze visie is vormgegeven met de waardevolle input van onze inwoners, bedrijven, organisaties en onderwijsinstellingen. Deventer neemt haar verantwoordelijkheid, maar we erkennen dat dit een gezamenlijke inspanning is. Samen met de partners in de stad bouwen we aan een circulaire economie die iedereen ten goede komt, zowel de huidige als toekomstige generaties.

De weg naar een circulair Deventer is een transitie die vraagt om een andere manier van denken en doen. Het is daarom belangrijk om een ambitie uit te spreken waar naartoe gewerkt kan worden. De visie bevat die ambitie en doelen waarmee we aan de slag gaan.

De gemeente Deventer heeft circulariteit al benoemd in het bestuursakkoord en spreekt daar van “naar een duurzaam en circulair Deventer”. Er is afgesproken om in deze bestuursperiode verder invulling te geven aan de circulaire ambities en doelstellingen en te anticiperen op ontwikkelingen die effect hebben op de openbare ruimte zoals klimaatverandering, de energie- en warmtetransitie, een circulaire en duurzame samenleving en de woningbouwopgave. Circulariteit hoort bij een duurzaam en kwalitatief goed woonmilieu.

Om deze ambities uit het bestuursakkoord te concretiseren is de Visie “Deventer Circulair” opgesteld. Deze visie vormt het uitgangspunt voor het beleid op circulariteit van de gemeente Deventer. De gemeente Deventer werkt toe naar 50% circulariteit in 2030. Dit doel ligt in lijn met het landelijk doel zoals vastgelegd in het Nationaal Programma Circulaire Economie. Wij nemen als gemeente onze verantwoordelijkheid. Dit doen we door het stellen van kaders en we gaan zelf aan de slag door het goede voorbeeld te geven. Daarnaast ondersteunen we inwoners en partijen die bijdragen aan deze circulaire transitie. We richten ons op slimmer, langer en minder gebruik, méér hergebruik en méér biobased materialen voor de thema’s openbare ruimte, bouwen en goederen. Veel partijen in Deventer zetten al stappen in deze transitie. We zoeken nadrukkelijk de samenwerking met partners in de gemeente. We kunnen het niet alleen. Samen maken we Deventer Circulair.

Raadsvoorstel

1. De visie Deventer Circulair vast te stellen.

Kern raadsvoorstel

In de visie geeft de gemeente aan dat we toewerken naar 50% circulariteit in 2030. Dit doel ligt in lijn met het landelijk doel zoals vastgelegd in het Nationaal Programma Circulaire Economie. Wij nemen als gemeente onze verantwoordelijkheid. Dit doen we door het stellen van kaders en we gaan zelf aan de slag door het goede voorbeeld te geven. Daarnaast ondersteunen we inwoners en partijen die bijdragen aan deze circulaire transitie. We richten ons op slimmer, langer en minder gebruik, méér hergebruik en méér biobased materialen voor de thema’s openbare ruimte, bouwen en goederen. Veel partijen in Deventer zetten al stappen in deze transitie. We zoeken nadrukkelijk de samenwerking met partners in de stad en regio. We kunnen het niet alleen. Samen maken we Deventer Circulair.

Beoogd resultaat

Door efficiënter en zorgvuldiger met grondstoffen om te gaan kunnen mensen welvarend leven op een gezonde planeet met een stabiele en sterke economie. De overgang naar een circulaire economie leidt tot een duurzame economie die niet alleen de behoeften van het heden vervult, maar ook de mogelijkheden van toekomstige generaties waarborgt. Met de ambitie 50% circulair in 2030 en 100% circulair in 2050 sluiten we aan bij de Rijksdoelstellingen op circulariteit.

Kader

- * Bestuursakkoord “Dichtbij, Betrokken en Bevlogen” 2022 – 2026
- * Inkoop en Aanbestedingsbeleid
- * Energieplan
- * Klimaat Adaptatieprogramma
- * Groenbeleidsplan
- * Visie hoogbouw
- * Woonvisie
- * Visie landelijk gebied
- * Human Capital Agenda
- * Beleidskader Inzet op Ondersteuning en Geldzorgen
- * Nationaal Programma Circulaire Economie 2023 – 2030

Argumenten ten behoeve van de raad

Voor

1. De ambities in de visie dragen bij aan veel doelstellingen zoals klimaatakkoord, CO2 reductie, schoner water en verminderen van afval.
2. Circulaire keuzes maken kan, vooral op de middellange termijn, tijd en geld besparen.
3. Als gemeente hebben we een voorbeeldfunctie. Als wij toewerken naar een circulaire economie is dat goed voor onze eigen organisatie maar ook voor onze gemeente in brede zin. Door het hergebruik van materialen en het stimuleren van lokale innovatie, bouwt Deventer aan een duurzame en toekomstbestendige gemeenschap die minder afhankelijk is van eindige grondstoffen van elders. Bedrijven worden zo minder kwetsbaar voor geopolitieke ontwikkelingen. Tevens versterken we de lokale economie, creëren we banen, zorgen we voor sociale cohesie en dragen we bij aan het behalen van de klimaatdoelstellingen van Parijs.
4. Door in te zetten op meer gebruik van biobased isolatiemateriaal stimuleren we nieuwe agrarische economische activiteit. Boeren telen vezelgewassen die vervolgens tot isolatiemateriaal verwerkt worden. Deze nieuwe teeltgewassen dragen bij aan gezondere en robuuste bodem en schoner water. Daarnaast helpen we hiermee boeren om mee te ontwikkelen met een groeiende en op lange termijn stabiele economie.
5. Als gemeente kopen we voor grote bedragen goederen en diensten in. Hiermee hebben we veel invloed op het milieu en klimaat, hier en in andere landen. Daarom is bewust en gericht ons geld besteden een belangrijk instrument dat we zo goed mogelijk moeten inzetten.
6. Naast onze voorbeeldfunctie hebben we ook invloed op externe partijen. Door duidelijke eisen en doelen te stellen in onze uitdraag worden externe partijen gedwongen en gemotiveerd om zich circulair te ontwikkelen.
7. In de visie zijn onze duurzame en circulaire doelen en ambities scherp geformuleerd. Dit helpt collega's om in hun aanbesteding en opdrachten concreet circulaire doelen en eisen te stellen.

8. Circulariteit draag bij aan brede welvaart in de gemeente Deventer. Het beïnvloedt de kwaliteit van leven hier en nu maar ook van latere generaties in de gemeente Deventer of mensen elders in de wereld.

9. Een circulaire economie biedt op verschillende manier voordelen voor mensen die minder te besteden hebben. Bijvoorbeeld door langer met spullen te doen, goederen te delen of tweedehands aan te schaffen.

Tegen

1. Het opstellen en starten met uitvoeren van een uitvoeringsprogramma "Deventer Circulair" kost capaciteit die er nu niet is. Hiervoor is extra budget nodig voor 2 jaar.

2. De transitie naar een circulaire economie vergt een andere manier van werken. Dit is nieuw en kan onwennig zijn. Dit kost tijd om te implementeren.

3. Circulaire keuzes maken kan, vooral op de korte termijn, meer tijd en geld kosten.

4. Circulaire keuzes maken ligt niet altijd in lijn met de belangen van de lineair en efficiënt ingerichte organisatie/bedrijfsvoering.

Betrokken partijen en participatie

In de aanloop naar het opstellen van deze visie is gesproken met experts en belanghebbenden binnen en buiten de organisatie. Door middel van interviews is er samen met professionals, onderwijs, instellingen en ondernemers uit de stad en regio, gewerkt aan pilots (Circulaire Hotspots). Hiervan zijn de resultaten gepresenteerd tijdens de Week van de Circulaire Economie, aan een volle zaal in de Gasfabriek.

De conceptvisie is vervolgens gepresenteerd aan 30 collega's en 30 externen (ondernemers, onderwijsinstellingen, kennispartners en duurzaamheidsinstellingen meesten zijn ook inwoners uit de onze gemeente) tijdens een klankbordsessie. Tijdens deze sessie presenteerden 3 ondernemers hun ervaringen op de thema's goederen, bouwen en openbare ruimte. De conceptvisie is daarna gedeeld met relevante partijen als het DEP, het ondernemershuis, MKB Deventer en het platform FBW (Fossiel en Betaalbaar Wonen bestaande uit Ieder1, Rentree, Stichting Eigenhuis, de Marken, Enexis, de Provincie en gemeente Deventer). Ook is een enquête onder inwoners uitgezet en een presentatie geven van de visie "Deventer Circulair" bij Platform Wonen. Dit heeft inzicht gegeven in wat inwoners van Deventer belangrijk vinden en waar we rekening mee moeten houden in het vervolgtraject van "Deventer Circulair".

Voor de totstandkoming van de Visie Deventer Circulair is met de volgende participatievormen gewerkt:

Informeren, raadplegen

Op het participatieniveau van 'informeren, raadplegen' zijn interviews gehouden en is er een excursie naar Floriade geweest. Inwoners van Deventer konden deelnemen aan een enquête Deze enquête geeft ons informatie wat inwoners van Deventer belangrijk vinden. Tevens informeerden wij hen over de totstandkoming van visie Deventer Circulair.

Samenwerken

Samen met professionals, onderwijs, instellingen en ondernemers uit de stad en

regio is tijdens een workshop gewerkt aan pilots voor Circulaire Hotspots. Door met deze publieksgroepen samen te werken aan oplossingen voor een vraagstuk (samenwerken) werd eigenaarschap en actieve betrokkenheid gestimuleerd.

Adviseren/meedenken

Het concept van de visie is tijdens een klankbordsessie met 30 ambtenaren en 30 externen (ondernemers, onderwijsinstellingen, kennispartners en duurzaamheidsinstellingen, meesten zijn ook inwoners uit onze gemeente) voorzien van feedback. Door samen in gesprek te gaan werden deelnemers meegenomen in de gemaakte keuzes en ontstond begrip voor elkaars standpunten (trede).

Raadplegen

De concept visie is vervolgens op het niveau van raadplegen ook gedeeld met het DEP, het ondernemershuis, MKB Deventer en het platform FBW.

Deze verschillende vormen van participatie hebben bijgedragen aan de inhoud van deze visie. En daarmee is slechts het begin gemaakt want veel partijen hebben interesse getoond om betrokken te worden bij de uitwerking van de visie in een uitvoeringsprogramma, daar gaan wij hen uiteraard bij betrekken. De ambities in de visie zullen onder andere in verdiepende 'tafels' verder worden uitgewerkt tot uitvoeringsplannen en zogeheten routekaarten. Bij het opstellen van het uitvoeringsprogramma wordt samen met belanghebbenden onderzocht hoe we de ambities uit de visie kunnen behalen. Dit wordt vervolgens opgenomen in het Uitvoeringsprogramma Deventer Circulair.

Financiële consequenties

Bij de voorjaarsnota 2023 is voor 2024 en voor 2025 €100.000 beschikbaar gesteld door de raad voor het opstellen van het "ambitiedocument Circulariteit". Inmiddels is er een visie Deventer Circulair opgesteld. Voor het opstellen van een uitvoeringsprogramma, dat volgt op de visie, zijn nog middelen beschikbaar uit de eerder beschikbaar gestelde bedragen.

De uitvoering en uitrol van het uitvoeringsprogramma en de eventuele gevolgen op personele inzet betrekken we bij bespreking van het uitvoeringsprogramma.

Betrokkenheid raad

Op 13 maart 2024 is de raad geïnformeerd over de de totstandkoming- en de inhoud van de visie tijdens een technische sessie. Na vaststelling van de visie door de raad wordt zij eind 2024 of begin 2025 geïnformeerd over de voortgang van het uitvoeringsplan.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Deventer,
de secretaris, de burgemeester,

J.P. Wassens

R.C. König

RAADSBESLUIT

Onderwerp : Visie Deventer Circulair
Voorstelnummer : 2024-425
Raadstafel d.d. :
Raadsvergadering :

De raad van de gemeente Deventer,
Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 4-06-2024, nummer 2024-425

BESLUIT

1. De visie Deventer Circulair vast te stellen.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van
De raad voornoemd,
de griffier, de voorzitter,

A. Kerver

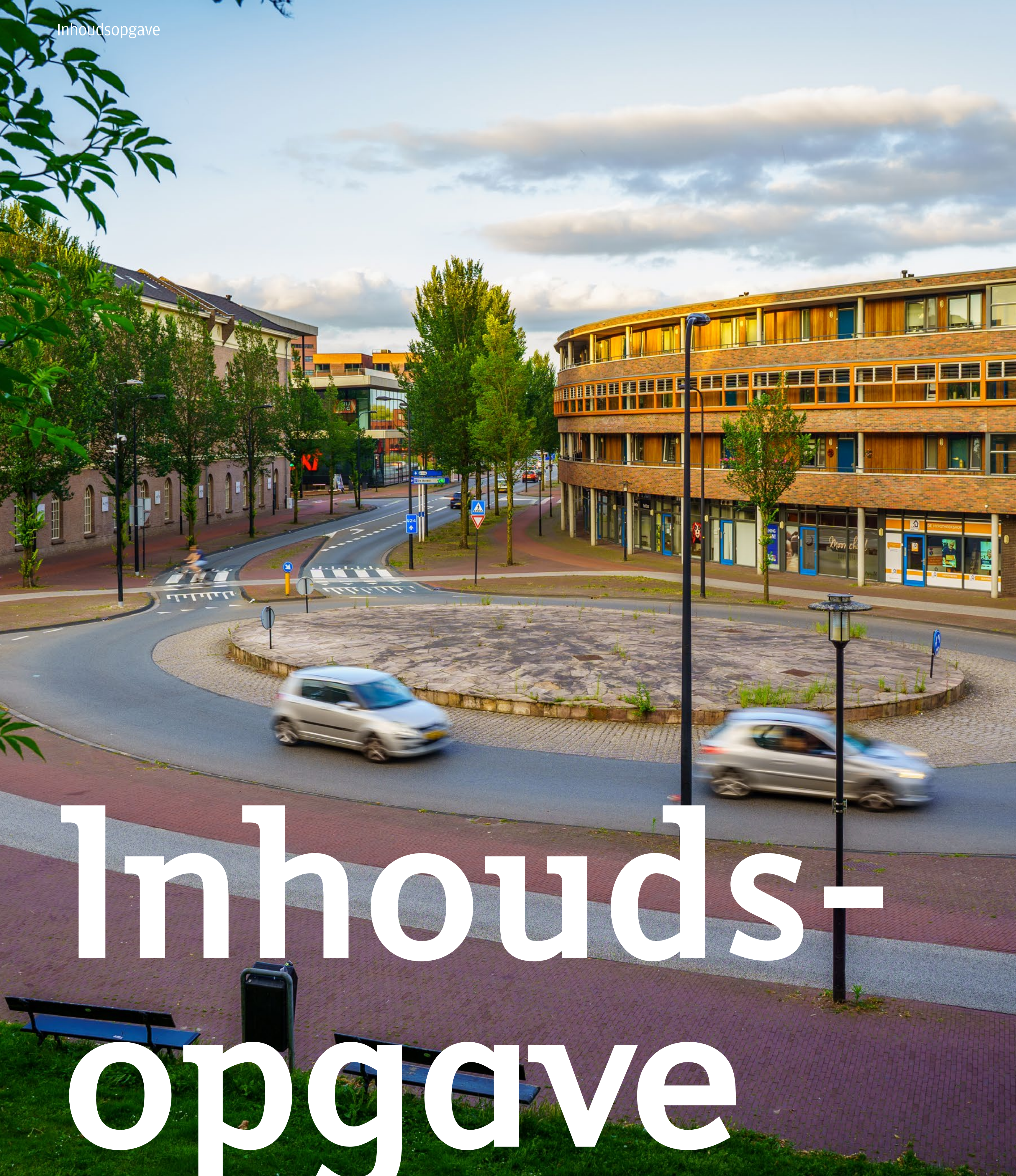
R.C. König

50%
circulair in
2030

Visie Deventer Circulair

‘Samen maken we Deventer Circulair!’

Mei 2024

Voorwoord

Met enthousiasme presenteren wij onze visie op Deventer Circulair. Dit beleid is niet alleen een noodzaak voor onze leefomgeving, maar het is ook een kans om op een andere manier economische groei te stimuleren en nieuwe banen te creëren. Dankzij waardevolle input van onze inwoners, bedrijven, organisaties en onderwijsinstellingen hebben we deze visie kunnen vormgeven. Als gemeente nemen we onze verantwoordelijkheid, maar we erkennen dat dit een gezamenlijke inspanning is. Samen met de partners in de stad bouwen we aan een circulaire economie die iedereen ten goede komt. We zijn trots op de organisaties en bedrijven die als koplopers fungeren. Zo inspireren de Deventer voorbeelden zoals de circulaire matrassenfabriek van Auping, het bouwen met elementen van Strobox, het gebouw van DAVO op het bedrijventerrein A1. Ook de activiteiten van het repaircafé, mycelium pionier MacEllen en Claudia Cassagrande leren ons dat er vandaag al veel mogelijk is. Met partners zoals Circulus werken we aan een Circulair Ambachtscentrum en het Leger des Heils verzamelt en sorteert een indrukwekkende hoeveelheid ingezameld textiel.

Persoonlijk ben ik geïnspireerd door de inzet van iedereen die betrokken is bij Deventer Circulair. Laten we deze reis samen voortzetten met goede moed en vastberadenheid. Deze visie is slechts het begin; een belofte van wat komen gaat. Samen met betrokken bewoners en partijen in de gemeente Deventer vertalen we deze visie naar een concreet uitvoeringsprogramma. Een programma dat ons verbindt, uitdaagt en motiveert om te blijven innoveren. Dit beleid is dus voor ons allemaal, en samen zullen we ervoor zorgen dat onze stad floreert voor de huidige en toekomstige generaties. Samen maken we het verschil. Samen maken we Deventer Circulair!

Jaimi van Essen, wethouder
Mei 2024

Samenvatting

Met de circulaire economie zet Deventer zich in voor een groene toekomst. Een beweging die niet alleen noodzakelijk is, maar ook vol kansen ligt. Door het hergebruik van materialen en het stimuleren van lokale innovatie, bouwt Deventer aan een duurzame gemeenschap die minder afhankelijk is van eindige grondstoffen. Door actief in te zetten op circulair verminderen we de afhankelijkheid van de toelevering van grondstoffen van elders. Deventer bedrijven worden zo minder kwetsbaar door geopolitieke ontwikkelingen. Ook versterken we de lokale economie, creëren we banen, zorgen we voor sociale cohesie en dragen we bij aan het behalen van de klimaatdoelstellingen van Parijs.

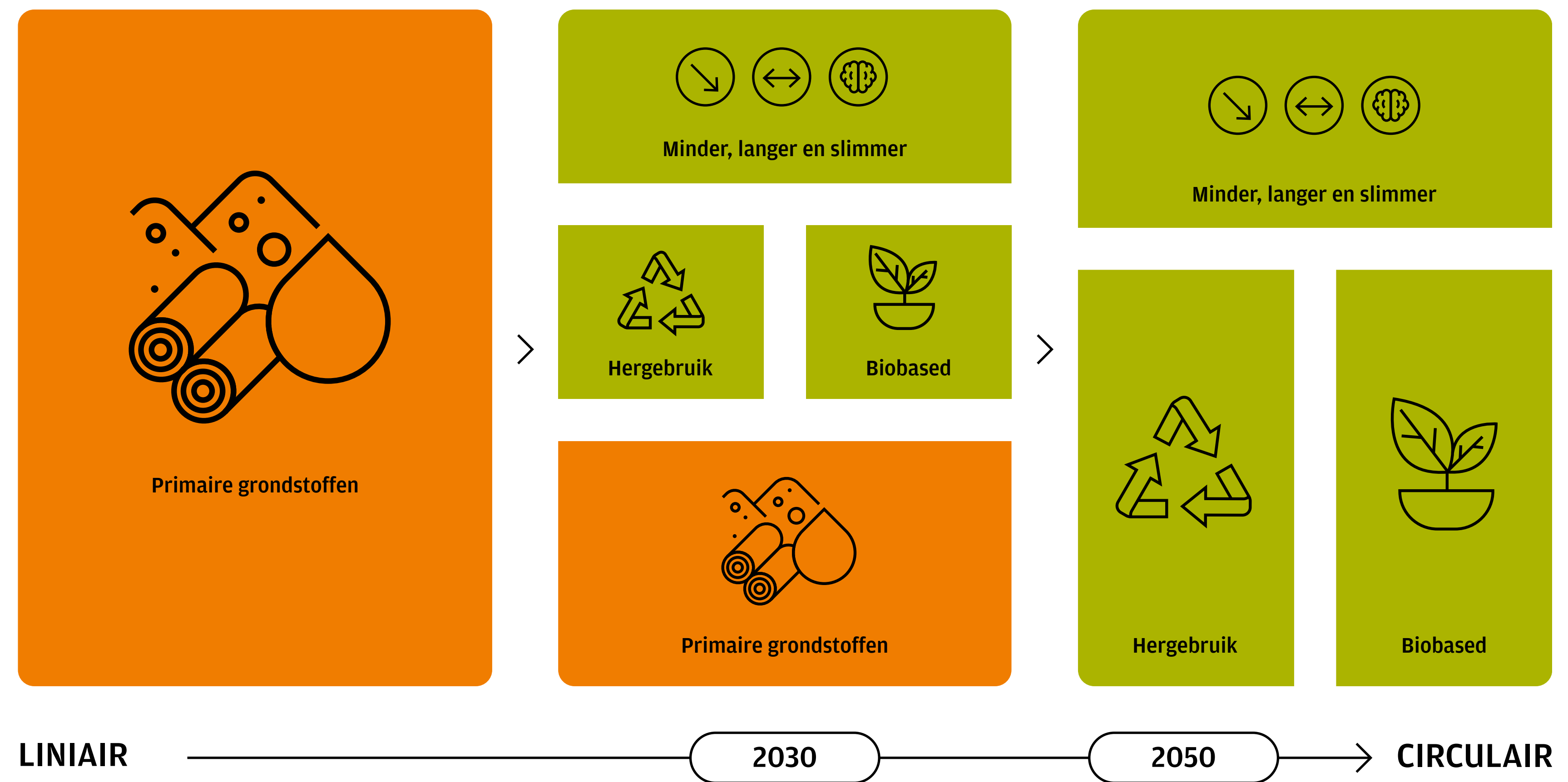
Gemeente Deventer streeft naar 50% minder primaire abiotische¹ grondstoffen in 2030.

De gemeente Deventer werkt toe naar 50% circulariteit in 2030. Dit doel ligt in lijn met het landelijk doel zoals vastgelegd in het Nationaal Programma Circulaire Economie. Daarmee geeft de gemeente Deventer aan dat ze in 2030 streeft naar 50% minder gebruik van primaire abiotische grondstoffen¹ (mineralen, metalen en fossiele grondstoffen) en in 2050 100% circulair wil zijn. We zijn ons ervan bewust dat we niet overal evenveel invloed op hebben. Voor onze eigen assets verbinden we ons aan bovenstaande doelstellingen. Voor inwoners, organisaties en bedrijven in Deventer willen we handelingsperspectief bieden. Binnen onze mogelijkheden willen we inwoners en partijen helpen en stimuleren om ook stappen te zetten en samen te zorgen dat we de doelstelling halen.

Dit betekent dat voor 2030 50% van de primaire grondstoffen wordt vervangen door materialen die bestaan uit hergebruikte materialen, biobased materialen en materialen die we langer en slimmer gebruiken. Ook minder gebruiken draagt bij aan de doelstelling: iets niet nodig hebben en dus niet kopen zorgt ook voor minder primaire abiotische grondstoffen.

Veel mensen denken bij circulair aan het hergebruik van afval. De verwerking van afval staat vooral beschreven in het Grondstoffenplan van de gemeente Deventer. Zoals hierboven beschreven is een belangrijk doel van Deventer Circulair om te voorkomen dat producten afval worden.

¹ Primaire abiotische grondstoffen zijn materialen die uit de aarde worden gewonnen zoals metalen, mineralen en fossiele grondstoffen. In een circulaire economie streven we ernaar om minder primaire abiotische grondstoffen te gebruiken omdat dit helpt om de uitputting van natuurlijke hulpbronnen te verminderen, afvalproductie te minimaliseren en milieuvuiling te voorkomen. Door hergebruik en recycling kunnen we de levensduur van materialen verlengen en onze afhankelijkheid van nieuwe, onbewerkte grondstoffen verminderen.

Samen maken
we Deventer
Circulair!

Kernboodschap Deventer Circulair

Deventer gaat voor circulair

Wij nemen als gemeente onze verantwoordelijkheid. De overstap naar circulair is een noodzakelijke transitie naar een duurzame economie die niet alleen de behoeften van het heden vervult, maar ook de mogelijkheden van toekomstige generaties waarborgt. Als gemeente stellen we kaders, gaan we zelf aan de slag en ondersteunen we inwoners en partijen die bijdragen aan deze circulaire transitie.

We richten ons op **minder, slimmer en langer gebruik, méér hergebruik en méér biobased materialen** voor de thema's **openbare ruimte, bouwen en goederen**. Veel partijen in Deventer zetten al stappen in deze transitie. We zoeken nadrukkelijk de samenwerking met partners in de stad en regio. We doen het niet alleen.

Openbare Ruimte, Bouwen en Goederen: doelen en subdoelen per thema

In Deventer kiezen we voor de thema's Openbare Ruimte, Bouwen en Goederen. Dit zijn de thema's die de meeste impact hebben en waar we als gemeente Deventer een rol kunnen pakken. In het schema zijn de doelen en subdoelen voor de verschillende thema's uitgewerkt.

Doorkijk naar uitvoeringsprogramma

In het vervolg op dit visiedocument wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld. De genoemde subdoelen worden in het uitvoeringsprogramma verder uitgewerkt in concrete maatregelen waarbij de inspanningen, resultaten en benodigde middelen in kaart worden gebracht. We vinden het belangrijk om de concrete maatregelen samen met inwoners, bedrijven, organisaties en onderwijsinstellingen op te stellen.

Visie Deventer Circulair

Gemeente Deventer streeft naar 50% minder primaire abiotische grondstoffen in 2030 door minder, langer en slimmer gebruik, méér hergebruik en méér biobased materialen

Openbare Ruimte

De gemeente Deventer en de partners met wie ze samenwerken, handelen circulair bij aanleg, vernieuwing en onderhoud van de openbare ruimte.

Waar zetten we op in:

- A.** Circulaire ontwerpprincipes hanteren bij aanleg, vernieuwing en onderhoud van de openbare ruimte in de gemeente Deventer
- B.** Bestaande materialen opnieuw gebruiken, nu en in de toekomst
- C.** Circulair aanbesteden is de standaard werkwijze

Bouwen

In Deventer is duidelijk wat onder circulair bouwen wordt verstaan, zijn de kaders helder en wordt circulair bouwen gestimuleerd en mogelijk gemaakt door samenwerking in de keten.

Waar zetten we op in:

- A.** Circulaire strategieën hanteren bij gebiedsontwikkeling en bij het ontwerp, bouwen, vernieuwing, onderhoud en sloop van gebouwen in de gemeente Deventer
- B.** Voldoende biobased en secundaire materialen beschikbaar, liefst uit de regio
- C.** Heldere kaders en afspraken voor circulair bouwen
- D.** Circulair bouwen voor iedereen

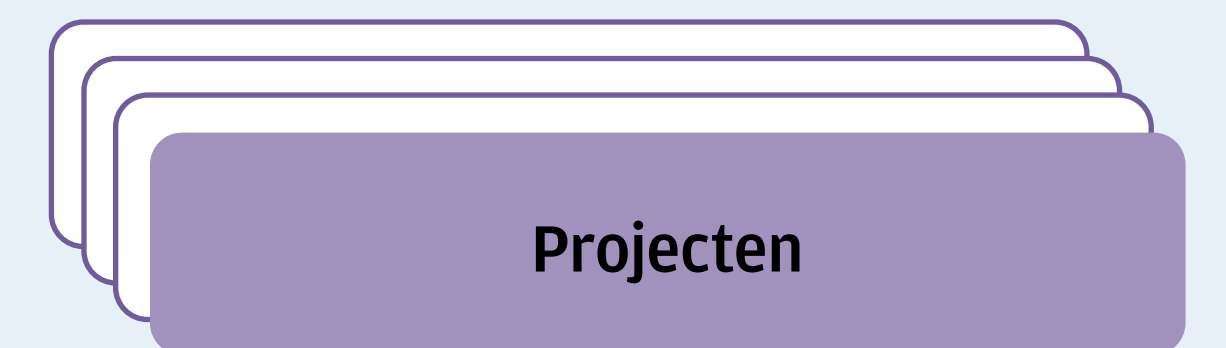
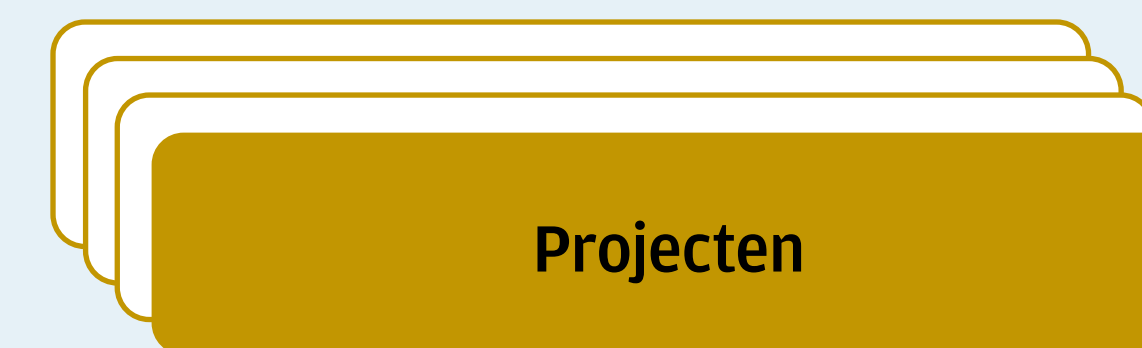
Goederen

Gemeente Deventer koopt circulair in en biedt inwoners, bedrijven en organisaties de mogelijkheid om voor spullen op een circulaire manier te handelen.

Waar zetten we op in:

- A.** Circulair inkopen van goederen ten behoeve van interne bedrijfsvoering.
- B.** Inwoners, bedrijven en organisaties hebben mogelijkheden om circulair te handelen. Deventer circulair is voor iedereen.
- C.** Afdankte goederen maximaal terugbrengen tot herbruikbare grondstoffen

Uitvoeringsprogramma

Participatie

In de aanloop naar het opstellen van deze visie is gesproken met experts en belanghebbenden binnen en buiten de organisatie. Door middel van interviews is er samen met professionals, onderwijs, instellingen en ondernemers uit de stad en regio, gewerkt aan pilots (Circulaire Hotspots). Hiervan zijn de resultaten gepresenteerd tijdens de Week van de Circulaire Economie, aan een volle zaal in de Gasfabriek.

Voor het thema bouwen is tijdens een workshop met collega's uit de hele organisatie, onderzocht welke methodieken er zijn voor duurzaam bouwen. En is er een excursie georganiseerd naar de Floriade waar voorbeelden waren van verschillende circulaire bouwvormen. Daarnaast heeft participeren in en met het netwerk van Building Balance (Boeren voor Biobased Bouwen en Biobased Salland) veel kennis gebracht op het onderwerp biobased bouwen. Alle opgedane kennis, input en ervaring op circulariteit hebben bijgedragen aan het opstellen van deze visie.

De conceptvisie is vervolgens gepresenteerd aan 30 collega's en 30 externen (ondernemers, onderwijsinstellingen, kennispartners en duurzaamheidsinstellingen meesten zijn ook inwoners uit onze gemeente) tijdens een klankbordsessie. Tijdens deze sessie presenteerden 3 ondernemers hun ervaringen op de thema's goederen, bouwen en openbare ruimte. De conceptvisie is daarna gedeeld met relevante partijen als

het DEP, het Ondernemershuis Deventer, MKB Deventer en het platform FBW (Fossiel en Betaalbaar Wonen bestaande uit Ieder1, Rentree, Stichting Eigenhuis, de Marken, Enexis, de Provincie en gemeente Deventer).

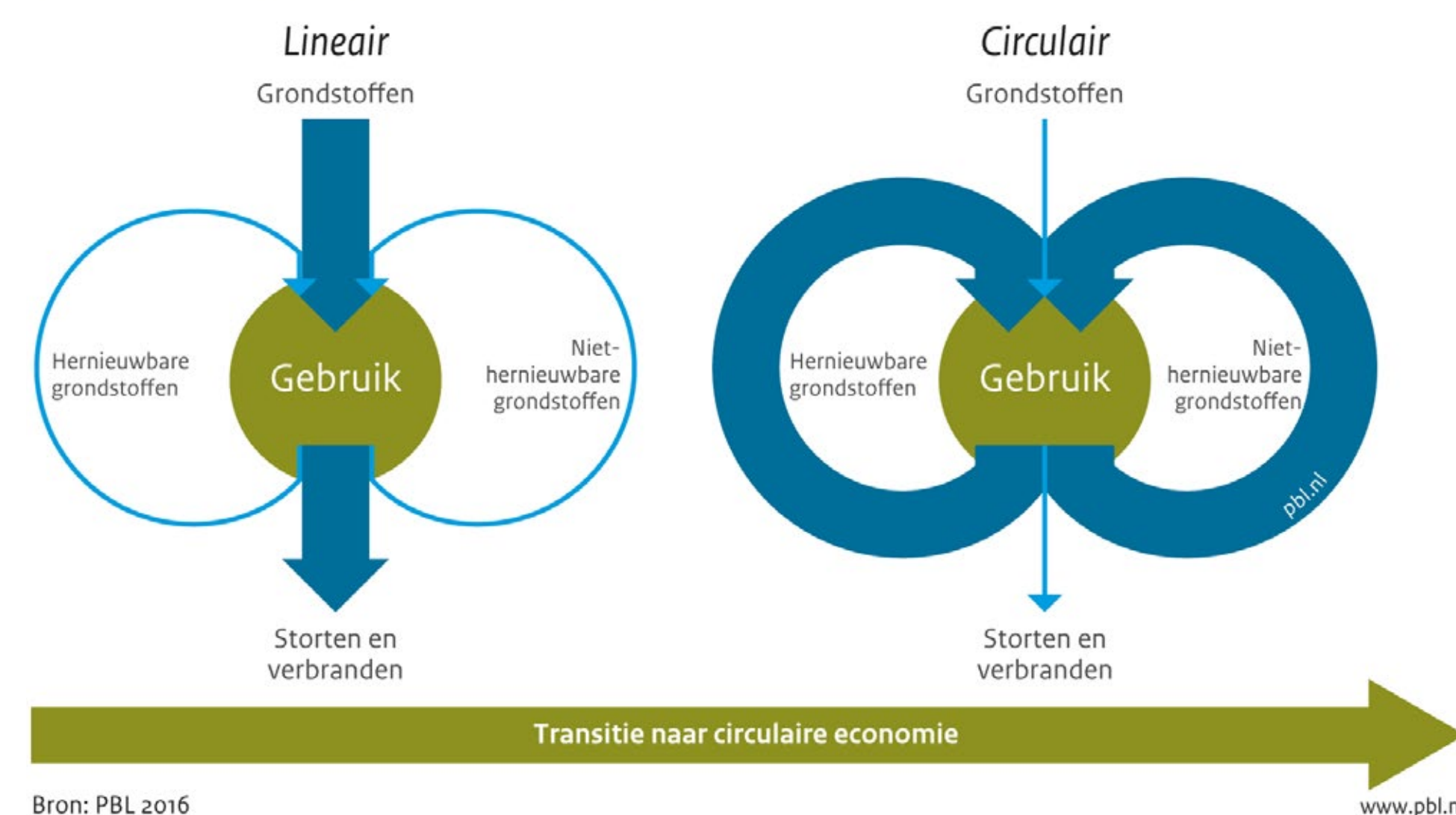
Tevens is een interactieve presentatie gegeven van de visie "Deventer Circulair" bij Platform Wonen. Dit was een inspirerende bijeenkomst waarbij de aanwezige leden veel bereidheid toonden om met het thema circulariteit aan de slag te gaan.

Ook is een enquête onder inwoners uitgezet. Dit geeft ons informatie over wat inwoners van Deventer belangrijk vinden en waar we rekening mee moeten houden in het vervolgtraject van "Deventer Circulair". In bijlage 4 zijn de resultaten van deze enquête te vinden.

Deze verschillende vormen van participatie hebben bijgedragen aan de inhoud van deze visie. En daarmee is slechts het begin gemaakt: de ambities in de visie zullen onder andere in verdiepende 'tafels' verder worden uitgewerkt tot uitvoeringsplannen en zogeheten routekaarten. Bij het opstellen van het uitvoeringsprogramma wordt samen met belanghebbenden onderzocht hoe we de ambities uit de visie kunnen behalen. Dit wordt vervolgens opgenomen in het Uitvoeringsprogramma Deventer Circulair.

De lijst met geraadpleegde bedrijven en organisaties vindt u in de bijlage 4.

Van een lineaire naar een circulaire economie

Kader: Wat is circulariteit?

De circulaire economie is een economisch systeem dat verspilling van grondstoffen minimaliseert en waardebehoud van grondstoffen maximaliseert. Het is gebaseerd op het principe van het sluiten van kringlopen, waarbij producten en materialen worden hergebruikt, gerepareerd, gerecycled of opnieuw geproduceerd. Het vlindermodel van de Ellen MacArthur Foundation illustreert dit principe door te benadrukken dat in een circulaire economie een continue stroom van hernieuwbare en eindige materialen bestaan binnen 'waarde cirkels'. De illustratie hierboven van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) is een abstracte weergave van het vlindermodel.

Minder, langer, slimmer gebruik

Circulair vraagt een andere manier van denken. Er is veel winst te behalen door minder, langer en slimmer gebruik. Niet alles wat we kopen is echt nodig. Door na te denken of het product wel echt nodig is, kunnen veel grondstoffen worden bespaard. Als een product nodig is, kies dan voor een product met kwaliteit, een lange levensduur en reparatiebaarheid. Door kwalitatief goede producten vaker te delen met anderen wordt het gebruik van het product geïntensiveerd en kunnen de kosten 'per gebruik' worden beperkt.

Hergebruik grondstoffen

In de kringloop met eindige materialen gaat het om grondstoffen zoals fossiele brandstoffen, kunststoffen en metalen. Deze materialen zijn beperkt beschikbaar en kunnen niet makkelijk opnieuw worden voortgebracht. In een circulaire economie worden deze materialen enkel nog gebruikt, in plaats van te worden opgebruikt. Na gebruik worden grondstoffen weer zoveel mogelijk met hun oorspronkelijke waarde teruggewonnen uit reststromen en opnieuw gebruikt. We willen voorkomen dat deze eindige materialen als afval worden gestort of verbrand. Het is hierbij belangrijk dat producten dusdanig worden gefabriceerd dat ze makkelijk zijn te repareren en dat de grondstoffen aan het einde van de cyclus zijn terug te winnen.

Hernieuwbare grondstoffen, biobased materialen

Bij hernieuwbare grondstoffen gaat het om materialen die natuurlijk groeien. Denk hierbij aan hout en gewassen. Aan het eind van de levenscyclus kunnen deze grondstoffen opnieuw worden opgenomen in het ecosysteem. Deze materialen worden ook aangeduid als biobased materialen. Het grote voordeel van biobased materialen is dat het CO₂ bij de groei heeft opgenomen en vasthoudt.

1. Inleiding Deventer Circulair

Met de circulaire economie zetten we een belangrijke stap richting een duurzame toekomst. In Deventer erkennen we de urgentie van deze beweging; het is bittere noodzaak gezien de schaarste van grondstoffen en de uitputting van onze aarde. Door grondstoffen en materialen te hergebruiken, zetten we afval om in waarde en verminderen we onze afhankelijkheid van schaarse grondstoffen. Daardoor zijn we minder kwetsbaar voor geopolitieke ontwikkelingen.

Circulair denken en doen is een effectieve manier om als gemeente bij te dragen aan de duurzaamheidsdoelen. Het sluit naadloos aan bij steeds breder gedragen maatschappelijke ambities, zoals milieubescherming, het tegengaan van klimaatverandering en duurzame ontwikkeling. Als gemeente beschouwen we het daarom als onze (zorg)plicht om circulair te handelen.

Deventer Circulair biedt kansen

De circulaire economie verlengt de levensduur van producten, vermindert afvalkosten, creëert werkgelegenheid en stimuleert lokale economische groei. Denk aan het repareren van apparaten en kleding, het telen, verbouwen en verwerken van biobased materialen voor de bouw en het hergebruiken van bijvoorbeeld straatstenen en straatmeubilair. Een circulaire economie stimuleert innovatie. Dit past bij een regio die innovatie hoog in het vaandel heeft staan. Door nu te investeren en te innoveren werken we aan de brede welvaart van morgen. Daarmee versterken we de lokale economie, creëren we banen, zorgen we voor sociale cohesie en dragen we bij aan het behalen van de klimaatdoelstellingen van Parijs.

Als gemeente Deventer kunnen we samen met inwoners, organisaties en bedrijven een verschil maken. We kunnen dit doen door zelf actie te ondernemen, kaders te stellen en anderen te stimuleren en te erkennen voor hun inspanningen. Waar de huidige lineaire economie zijn grenzen heeft, is de circulaire economie grenzeloos!

Leidende principes

In de visie Deventer Circulair hanteren we een aantal leidende principes. Deze vormen de basis voor onze besluitvorming en weerspiegelen de waarden en ambities van de gemeente Deventer in de transitie naar Deventer Circulair:

- > Deventer Circulair is voor iedereen, zeker ook voor minima.
- > De gemeente helpt bij initiatieven van inwoners, organisaties en bedrijven.
- > De gemeente werkt proactief aan Deventer Circulair.
- > De transitie naar een circulaire economie is een gedeelde verantwoordelijkheid van overheid, bedrijven, organisaties, onderwijsinstellingen en inwoners.
- > Samenwerking met alle partners binnen en buiten de gemeente is essentieel.
- > Deventer Circulair staat niet op zichzelf. Daarom is verbinding met andere beleidsvelden essentieel.
- > We volgen proactief nieuwe (technische, financiële en juridische) ontwikkelingen.
- > Door nieuwe inzichten direct door te voeren in de manier van werken, wachten we niet, maar benutten we kansen.
- > We ondernemen lobbyactiviteiten die nodig zijn om wetgeving aan te scherpen.
- > We gaan aan de slag!

Inzetten op ketenaanpak

Het terugdringen van de primaire grondstoffen kan alleen als we deze grondstoffen vervangen door het hergebruik van materiaal en door biobased grondstoffen. Dit vraagt om nieuwe ketens waarin de oogst en de verwerking (grondstof - halffabricaat - product - grondstof) georganiseerd gaan worden. Als gemeente Deventer ondersteunen we waar mogelijk bedrijven en organisaties die de keten compleet maken. Het is belangrijk dat we samen met de regio bepalen waar we in willen excelleren. Een voorbeeld zijn de kansen voor biobased bouwmaterialen; van teelt tot productie en toepassing.

Circulaire economie vraagt ruimte

De transitie naar een circulaire economie vraagt om meer fysieke ruimte, vooral omdat bedrijven flexibeler moeten zijn in hun productieprocessen. Ze moeten kunnen overschakelen van het ene proces naar het andere, wat vaak betekent dat er tijdelijk ruimte moet zijn voor extra apparatuur of opslag voor hergebruikte materialen. Ook de terugname van producten vraagt ruimte. Tegelijkertijd vraagt het opschalen van de biobased economie om een aanvulling van de economische activiteiten. Ondernemers actief in de biobased grondstoffenketens zullen groeien en uitbreiden.

Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) heeft dit erkend in hun scenario's van de Ruimtelijke Verkenningen, waarin ze aangeven dat een circulaire economie -specifiek

op werklocaties- meer ruimte inneemt dan de huidige lineaire economie. De mate en vorm van deze ruimte-inname verschillen, maar het is duidelijk dat elke stap richting circulariteit een zorgvuldige ruimtelijke planning vereist. [\(Bron: Ruimte voor Circulaire Economie, PBL Planbureau voor de Leefomgeving, Den Haag, 2023\)](#)

Lokaal betekent dit dat er strategische planning, sturing en regie nodig zijn om de beschikbare ruimte optimaal te benutten. In de collegenota Perspectief Ruimte voor Werken uit 2023 is bijvoorbeeld voor de beroepshaven het volgende opgenomen: 'investeer in de circulaire potentie van het havengebied'. Het gaat om het beter benutten van de kwaliteit van het gebied (kadegebruik door watergerelateerde bedrijven). Voor circulaire ketens zijn havengebieden van onschatbare waarde. Denk hierbij aan kansen voor bedrijven als de Asfaltcentrale en Nefit Bosch (waterstoflab) die al mooie stappen zetten naar een circulaire economie. Voor de biobased economie kan de haven kansen bieden voor de verwerking en transport van biobased materialen. Het is wel goed om te beseffen dat de ruimte voor bedrijvigheid, waaronder schuif- en uitbreidingsmogelijkheden in Deventer, zeer beperkt is.

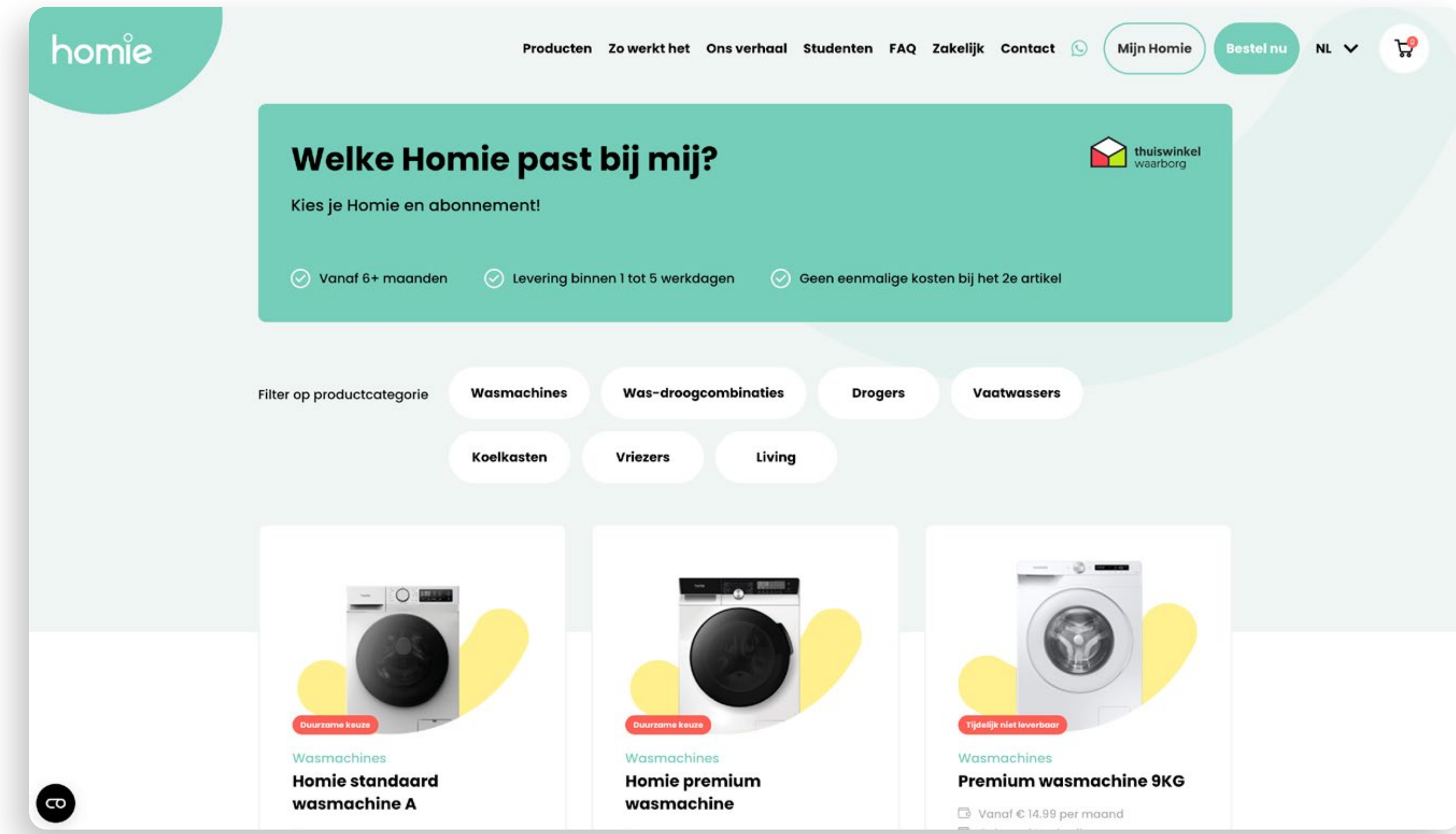
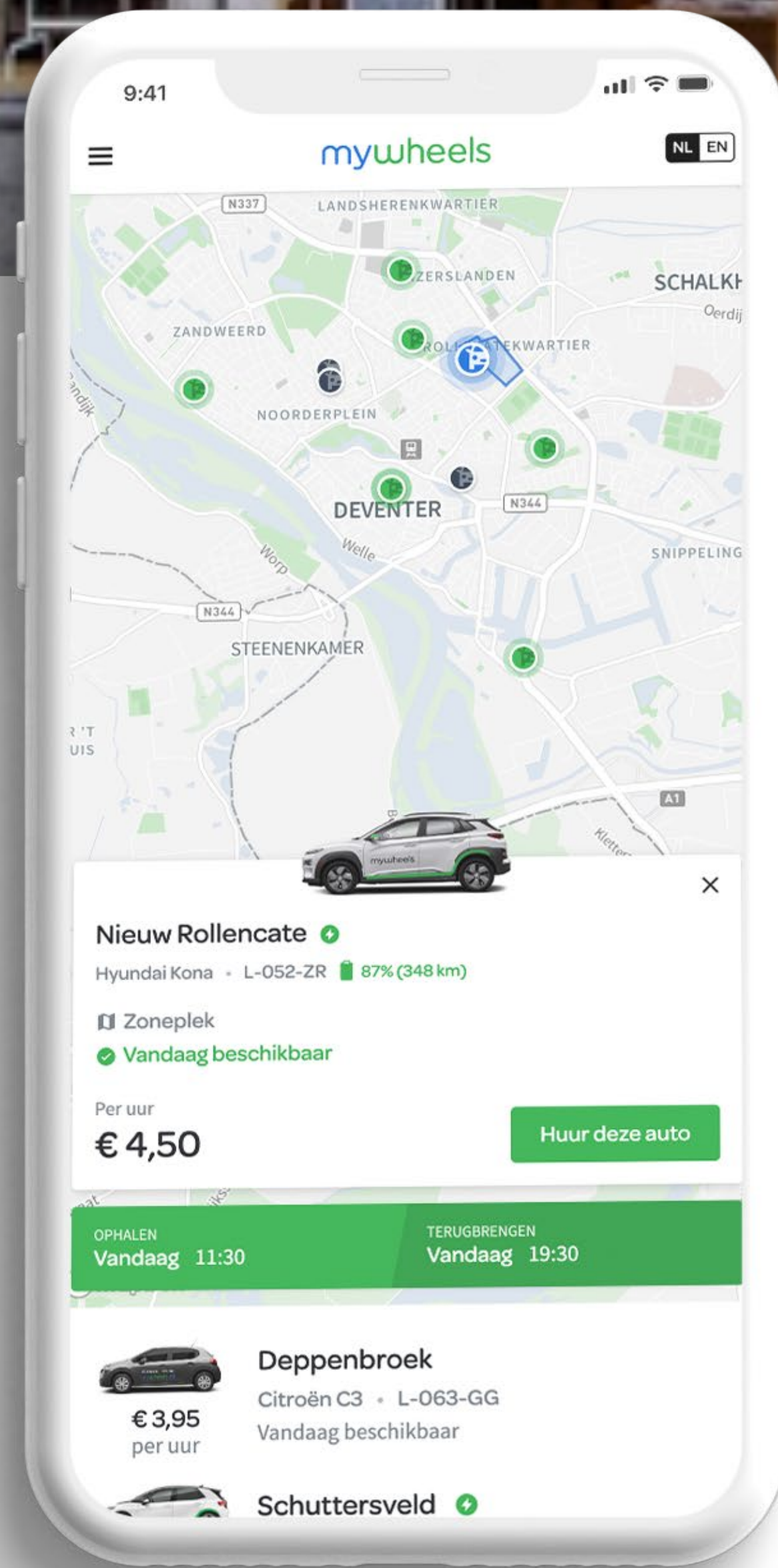
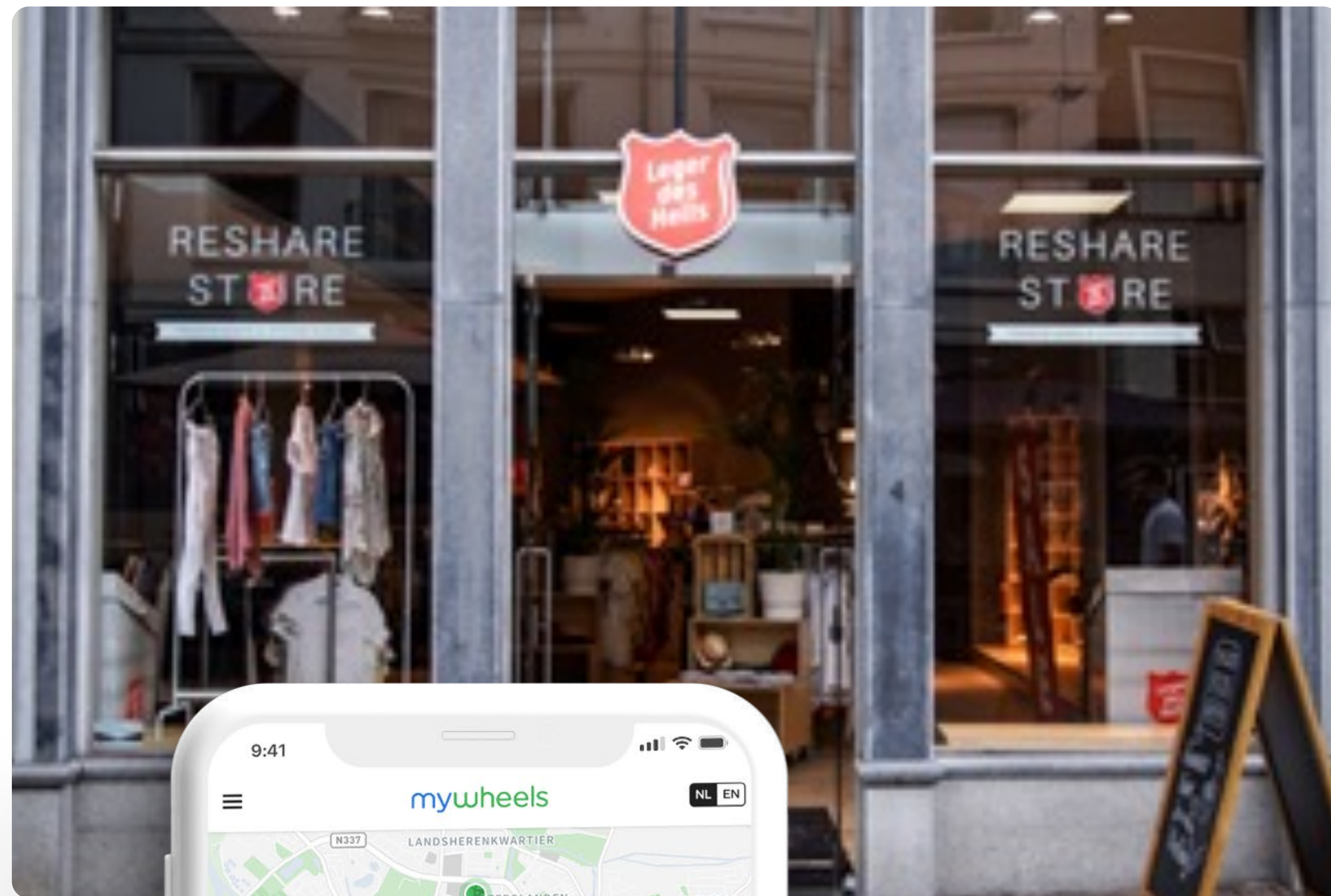
Met het aanjagen van circulaire economie zijn er kansen voor bestaande en nieuwe bedrijventerreinen. Op A1 Bedrijvenpark is circulair bouwen al de standaard. Er liggen ook kansen om de circulaire ambities te verbinden met het programma Toekomstbestendige Bedrijventerreinen van het DEP (Deventer Economisch Perspectief), dat gaat over het versterken van bestaande bedrijventerreinen.

Circulaire economie biedt voordelen voor iedereen

De circulaire economie biedt voordelen in de volle breedte van onze samenleving. Ook, of misschien juist voor mensen met een kleine beurs. Door toepassing van nieuwe biobased isolatiemateriaal kan een andere faseverschuiving (de tijd die warmte nodig heeft om door te dringen) zorgen voor minder hittestress, en dus minder airconditioning in huizen. Daarnaast voorkomt reparerbaarheid van producten het steeds opnieuw moeten kopen van nieuwe producten. Maar ook eenvoudiger oplossingen maken het leven goedkoper en socialer, bijvoorbeeld door met alle bewoners in een straat een gezamenlijke ladder te kopen. Dat biedt de mogelijkheid om een kwalitatief beter product aan te schaffen voor minder geld per huishouden. Ook biedt het kansen om op een ongedwongen manier met elkaar in contact te komen.

Het principe van 'geen bezit maar gebruik' transformeert de manier waarop we denken over consumptiegoederen. Door kwalitatief goede apparaten te huren in plaats van te kopen, worden fabrikanten aangemoedigd om duurzamere producten te ontwerpen die langer meegaan. Zo zijn er minder onkosten en kan het product langer worden verhuurd. Dit is niet alleen goed voor het milieu, maar ook voor consumenten. Zo zijn er voorbeelden van woningcorporaties die hun huurders kwalitatief energiezuinige koelkasten te huur aanbieden tegen een vaste lage prijs per maand. [Nieuws: Eerste 'circulaire' koelkast is afgeleverd in Amsterdam \(amstelveenweb.com\)](#)

1. Inleiding Deventer Circulair

Een aantrekkelijke tweedehands economie zorgt voor meer hergebruik van producten en scheelt veel in kosten. Het bevorderen van reparatie en het delen van spullen zorgt dat men langer doet met wat men al heeft. Dit draagt bij aan een vermindering van de afvalproductie en versterkt de sociale banden binnen gemeenschappen: mensen ontmoeten elkaar en delen middelen, wat leidt tot een sterkere, meer verbonden samenleving. Ambacht en reparatievaardigheden worden gewaardeerd, wat bijdraagt aan de waardering voor vakmanschap en duurzaamheid.

Kortom, de circulaire economie is een inclusief model dat economische, ecologische en sociale voordelen biedt voor iedereen.

Deventer begint niet bij nul

In Deventer beginnen we niet bij nul. Er gebeurt al veel. Er zijn de afgelopen jaren verschillende projecten uitgevoerd waar we trots op zijn. Projecten die hebben geholpen om op een andere manier te kijken. Projecten waar we van hebben geleerd en die smaken naar meer. In dit document staan verschillende voorbeelden van Deventer Circulair. Niet alleen vanuit de gemeente; ook verschillende bedrijven, organisaties en inwoners hebben al laten zien circulair serieus te nemen. Er zijn de afgelopen jaren stappen gezet die nu hun vruchten beginnen af te werpen. Een mooi voorbeeld binnen de gemeente is het ‘refurbishen’ van de fietsbrug in plaats van sloop. Mooi om te zien dat dit gepaard ging met een kostenbesparing.

“

Fietsbrug opgeknapt in plaats van gesloopt. Deze brug gaat nu weer net zo lang mee als een nieuwe brug.

”

Waarom werken aan Deventer Circulair?

Het handelen van de gemeente heeft impact. De gemeente kan, samen met bedrijven, onderwijsinstellingen, organisaties en inwoners het verschil maken. Hieronder staat opgesomd waarom we als gemeente werken aan Deventer Circulair.

1

Lange termijn duurzaamheid belangrijk:

Circulaire keuzes in ons handelen zijn investeringen in de toekomst van Deventer. We creëren niet alleen een stad die vandaag floreert, maar ook een omgeving die veerkrachtig genoeg is om de uitdagingen van morgen het hoofd te bieden. Dit gaat verder dan het verminderen van afval; het is een strategie voor een duurzame erfenis die we achterlaten voor komende generaties. Daarvoor stemmen we het beleid af met andere (regionale) overheden en onze partners. Dit kan door overeenkomsten te sluiten en prestatieafspraken te maken. Samen zorgen we ervoor dat er stappen worden gezet richting een circulaire economie.

2

Behalen Klimaatdoelstellingen van Parijs:

Circulair handelen helpt de uitstoot van CO₂ te verminderen en kan zelfs CO₂ vasthouden. Biobased bouwen biedt in de hele keten mogelijkheden: van de regionale teelt van geschikte gewassen tot de bouw van biobased panden.

3

Sommige grondstoffen worden schaars:

Er zijn heel veel grondstoffen nodig. We willen minder afhankelijk zijn van geopolitieke ontwikkelingen. Zo is de wereldwijde voorraad van zelfs bouwzand al te klein voor de vraag en spelen kritieke metalen een sleutelrol in de energietransitie. Doordat de ruwe grondstoffen schaars worden, worden deze grondstoffen duurder. We zullen ons beter bewust moeten zijn van de grondstoffen die we al in bezit hebben en deze koesteren. Door over te stappen op circulair verminderen we hoge kosten en schaarste in de toekomst.

4

Veel grondstoffen in gemeentelijk bezit:

Gemeente Deventer is verantwoordelijk voor aanleg en onderhoud van de openbare ruimte. De openbare ruimte herbergt een schat aan grondstoffen. Deze zijn in het bezit van de gemeente zelf. Van riool tot wegen, van straatmeubilair tot groenvakken. Elk element kan een bron zijn voor hergebruik en recycling. Door deze grondstoffen optimaal en steeds opnieuw te benutten, verminderen we niet alleen onze ecologische voetafdruk, maar creëren we ook een gesloten kringloop van hernieuwbare materialen.

5

Afval verminderen:

Circulair handelen betekent efficiënter omgaan met materialen en het verminderen van afvalstromen. Door inwoners en bedrijven hierbij te ondersteunen, draagt de gemeente bij aan de vermindering van de totale afvalproductie en bevordert zij een meer verantwoorde omgang met grondstoffen. De gemeente staat trots boven in de lijst als het gaat om afvalscheiding en inzameling. Het blijft de ambitie om hierin te excelleren.

6

Op de lange termijn kosten besparen:

Soms zijn circulaire producten initieel duurder doordat we nog werken in een lineair economisch systeem waarbij externe kosten bijvoorbeeld niet zijn doorberekend (bijv. de CO₂ uitstoot) en boekhoudkundig afschrijven niet overeenkomt met de werkelijke levensduur. Vaak leidt circulair inkopen en het langer gebruiken van materialen en producten op de lange termijn juist tot kostenbesparingen. Hergebruik en recycling verminderen de behoefte aan nieuwe grondstoffen en minimaliseren afvalverwijderingskosten.

7

Circulaire economie is voor iedereen

- A. Geen bezit maar gebruik:** Door de mogelijkheid te bieden om kwalitatief goed witgoed te huren in plaats van te kopen wordt de prikkel om kwalitatief goede apparaten te maken en in te zetten gestimuleerd. Dit andere verdienmodel zorgt voor duurzamere producten. Voor inwoners met een kleine beurs kan een regeling ervoor zorgen dat zij kwalitatief goede, duurzame en energiezuinige producten kunnen gebruiken in plaats van energie-onzuinige producten van mindere kwaliteit te kopen.
- B. Delen bevorderen:** Het delen van spullen zorgt voor minder milieubelasting én bevordert sociale cohesie. Mensen komen met elkaar in contact bij het uitlenen van spullen.
- C. Onderhoud en reparatie bevorderen:** Ook het repareren van spullen zorgt voor minder milieubelasting én bevordert sociale cohesie. Mensen komen met elkaar in contact door producten te laten repareren.

8

Lokale en regionale economie versterken:

De gemeente versterkt netwerken door actief initiatieven te stimuleren, aan te jagen en te faciliteren die bijdragen aan hergebruik van materialen en de productie van biobased materialen. Door vernieuwers in de regio te ondersteunen kan de teelt en productie van circulaire bouwmaterialen bijdragen aan het economisch en duurzaam versterken van de regio.

A. Stimulering van circulaire economie: Circulair inkopen ondersteunt bedrijven die circulaire producten en diensten leveren, wat de lokale economie versterkt en innovatie bevordert.

B. Versterking van lokale en sociale werkgelegenheid: Aanvullend op vorig punt bevordert circulaire economie lokale bedrijvigheid en zorgt voor duurzame werkgelegenheid. Denk aan verdienmodellen rond het repareren van duurzame goederen of winkels met tweedehands spullen. Het demonteren en sorteren van producten en materialen creëert reguliere banen voor mensen in een sector waar automatisering deze deed verdwijnen. Repetitief, eenvoudig werk krijgt een nieuwe waardering in de circulaire economie. Een circulaire economie biedt daarmee ook kansen voor SROI (Social Return On Investment). Dit is een aanpak om meer werkgelegenheid te creëren voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

9

Gelijk speelveld creëren:

De in deze visie vastgestelde ambitie om in 2030 50% circulair te zijn vereist een duidelijk en doelgericht beleidskader. Kaders stellen de normen vast en bieden daarmee richtlijnen voor inkoop, opdrachtverlening, gronduitgifte en vergunningverlening. Dit is van groot belang om de gestelde circulaire doelen daadwerkelijk te behalen. Door kaders vast te stellen, kan de gemeente zorgen voor uniformiteit. Dit is van belang voor alle partijen die betrokken zijn bij bijvoorbeeld de bouwprojecten. Daarmee geven we duidelijkheid en creëren een gelijk speelveld voor alle partijen. Dit zorgt voor vertrouwen.

10

De transitie versnellen:

De transitie naar een circulaire economie gaat niet snel genoeg. Het vaststellen van kaders fungeert als een duidelijk signaal aan alle betrokken partijen dat circulair handelen een prioriteit is. Dit kan de bewustwording vergroten, innovatie stimuleren en de benodigde veranderingen versnellen.

11

Circulaire innovaties stimuleren door goed opdrachtgeverschap en leveranciersdialogen:

Door als gemeente circulair in te kopen wordt een dialoog met leveranciers over duurzame en innovatieve oplossingen aangemoedigd. Het creëert ruimte voor samenwerking en stimuleert leveranciers om circulaire producten en diensten te ontwikkelen.

12

Samenwerken in de triple helix:

Samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en onderwijsinstellingen bevordert een omgeving waarin wordt geleerd en waar kennis en expertise worden gedeeld. Dit leidt tot innovatieve oplossingen voor de circulaire transitie. Denk aan circulaire bouw, renovatie en beheer, maar ook het opzetten van deelplatforms en het aanleggen van wegen met circulair asfalt. Hier liggen kansen om samen met andere overheden, bedrijfsleven en de kennis- en onderwijsinstellingen op te trekken.

13

Ketens versterken voor circulaire materialen:

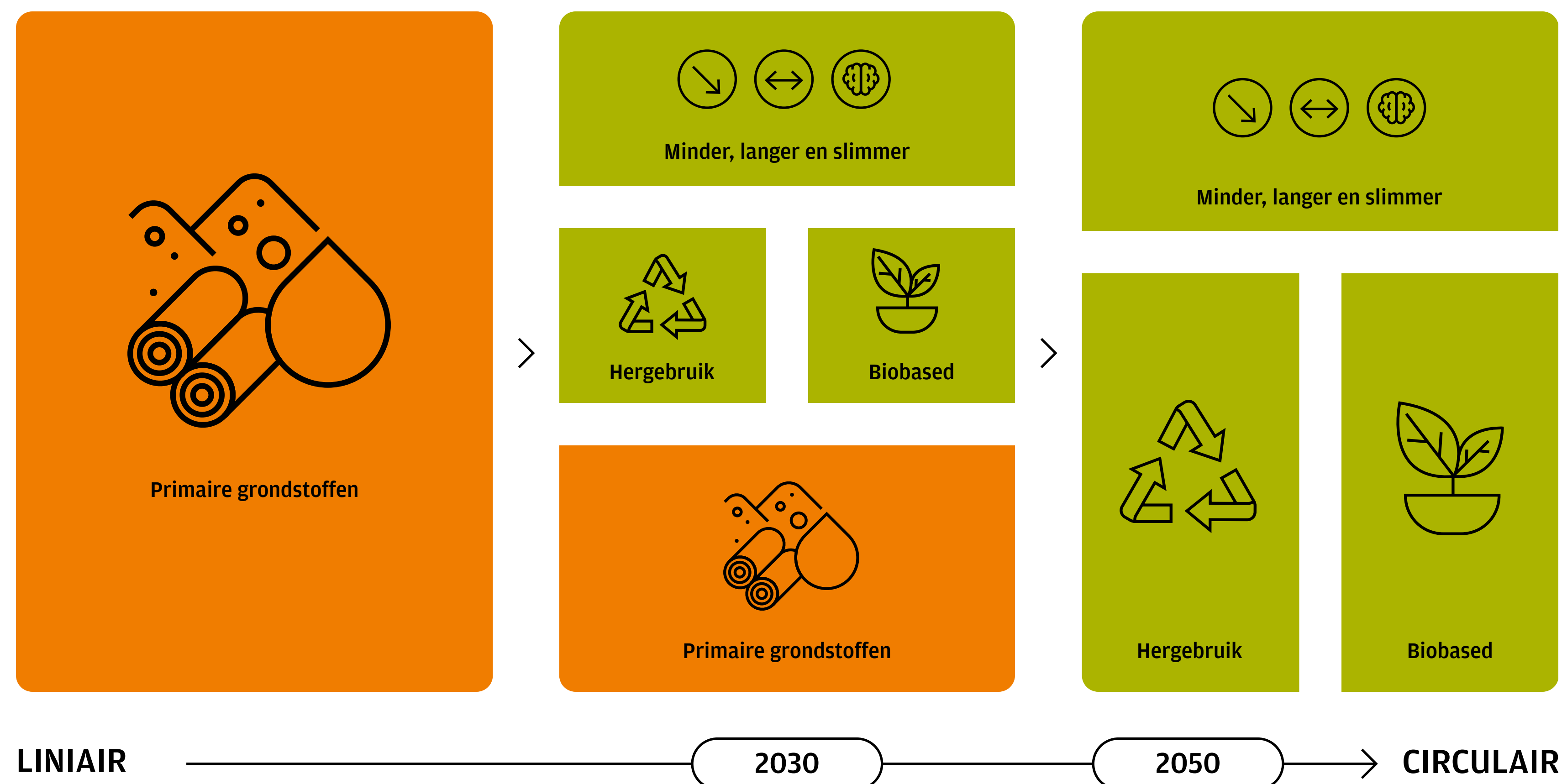
Om de transitie mogelijk te maken zijn biobased materialen en secundaire materialen nodig. Dit is te organiseren door in de regio samen te werken in ketens. Zo kan vraag en gebruik van biobased en/of circulaire materialen worden gestimuleerd, afval worden verminderd en de recycling en het hergebruik van materialen worden bevorderd.

14

Inspirerend voorbeelden:

Graag laten we zien wat er allemaal gebeurt op het gebied van circulariteit. Vele inwoners en partijen zetten stappen. Goed voorbeeld doet goed volgen. Als het gaat om het eigen handelen van de gemeente Deventer is het goed om dit ook te laten zien. Zo is de openbare ruimte het visitekaartje van Deventer. Overal in de stad zien we maatschappelijk vastgoed, iedereen komt weleens in het Stadhuis. Door op een aantrekkelijke wijze circulair te werken, laten we zien dat duurzaamheid niet alleen een streven is maar een tastbare realiteit. We kunnen laten zien en middels communicatie-uitingen vertellen welke keuzes bewust gemaakt worden. Dit is een uitnodiging aan onze inwoners en partijen om ook deel te nemen aan deze positieve verandering, omdat ze dagelijks ervaren hoe een circulaire leefomgeving eruitziet.

2. Ambitie Deventer Circulair

De gemeente Deventer committeert zich aan de Rijksdoelen. Daarmee geeft de gemeente aan dat ze in 2030 streeft naar 50% minder gebruik van primaire abiotische grondstoffen (mineralen, metalen en fossiele grondstoffen) en in 2050 100% circulair wil zijn. We zijn ons ervan bewust dat we niet overal evenveel invloed op hebben. Voor onze eigen assets verbinden we ons aan bovenstaande doelstellingen. Voor inwoners, organisaties en bedrijven in Deventer willen we handelingsperspectief bieden. Binnen onze mogelijkheden willen we inwoners en partijen helpen en stimuleren om ook stappen te zetten en samen te zorgen dat we de doelstelling kunnen halen. Dit betekent dat voor 2030 50% van de primaire grondstoffen worden vervangen door materialen die bestaan uit hergebruikte materialen, biobased materialen en ma-

terialen die we langer en slimmer gebruiken. Ook minder gebruiken draagt bij aan de doelstelling: iets niet nodig hebben en dus niet kopen zorgt ook voor minder primaire abiotische grondstoffen.

Minder, langer en slimmer gebruik:

Denk hierbij aan kwalitatief betere producten en het delen van producten

Hergebruikte materialen:

Ook wel secundaire grondstoffen genoemd. Hierbij gaat het onder andere over hergebruik van bouw- en sloopmateriaal

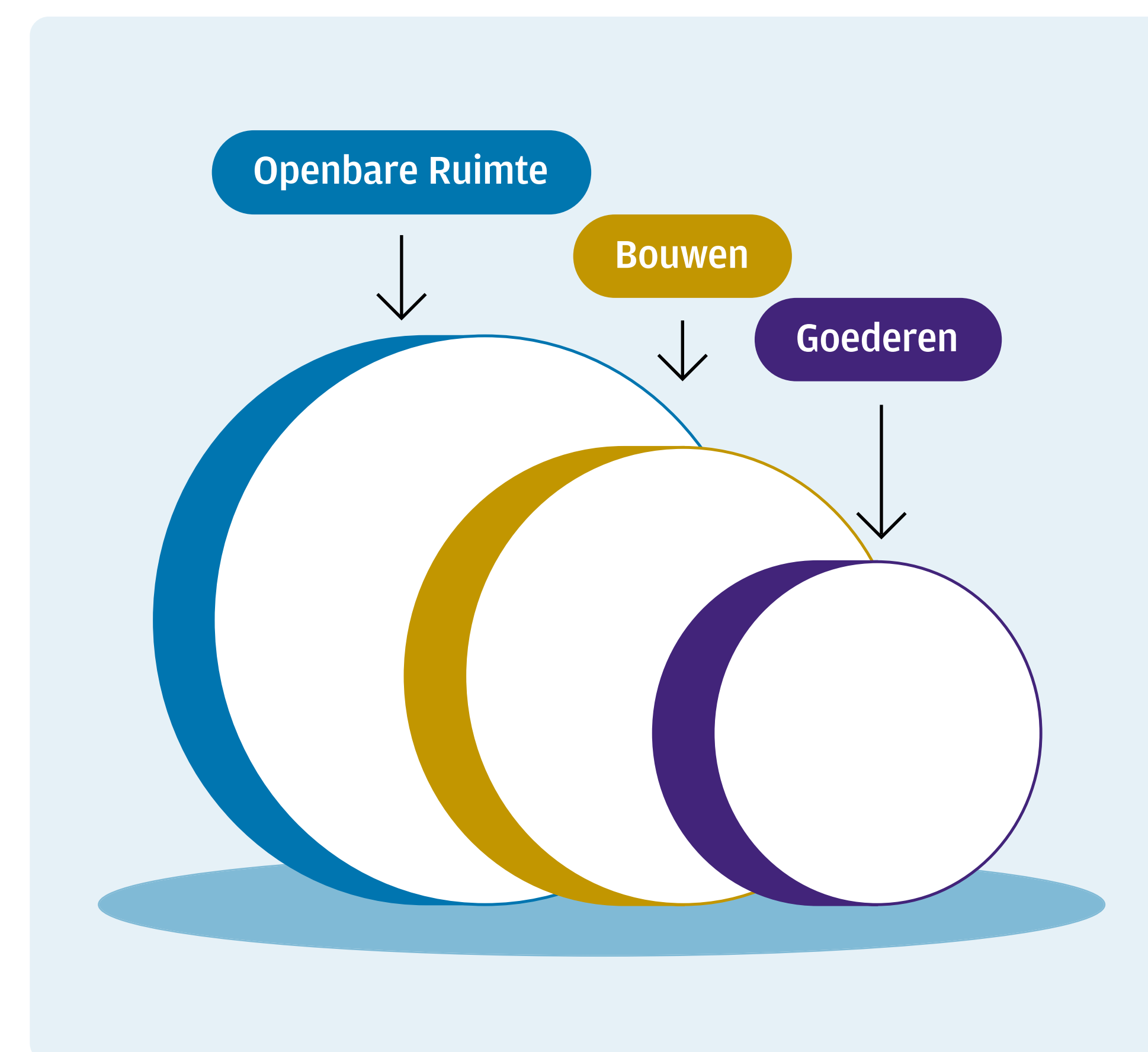
Biobased materialen:

Dit zijn hernieuwbare grondstoffen. Geproduceerde natuurlijke grondstoffen zoals hout of teeltgewassen die worden gebruikt voor de productie van isolatiemateriaal

Veel mensen denken bij circulair aan het hergebruik van afval. De verwerking van afval staat vooral beschreven in het Grondstoffenplan van de gemeente Deventer. Zoals hierboven beschreven is een belangrijk doel van Deventer Circulair om te voorkomen dat producten afval worden.

Focus op openbare ruimte, bouwen en goederen

We kiezen voor openbare ruimte, bouwen en goederen. Dit zijn de thema's waar de gemeente de meeste invloed op heeft en waar de meeste impact is te behalen. De grootte van de cirkels geeft een indicatie voor de mate van invloed vanuit de gemeente per thema. Het ene thema zet meer in op hergebruik, het andere leent zich meer voor biobased. Hieronder wordt per thema een indicatie gegeven voor de mate van minder, langer en slimmer gebruik, hergebruik of biobased.

Kernboodschap Deventer Circulair

Als Deventer zien we kansen voor een circulaire aanpak. We zijn ons als gemeente Deventer bewust van onze rol die we bij de transitie naar circulair kunnen spelen. We kiezen daarbij bewust voor thema's waar we, samen met anderen, het verschil kunnen maken. Onze kernboodschap is:

Deventer gaat voor circulair. Wij nemen als gemeente onze verantwoordelijkheid. De overstap naar circulair is een noodzakelijke transitie naar een duurzame economie die niet alleen de behoeften van het heden vervult, maar ook de mogelijkheden van toekomstige generaties waarborgt. Als gemeente stellen we kaders, gaan we zelf aan de slag en ondersteunen we inwoners en partijen die bijdragen aan deze circulaire transitie.

We richten ons op **minder, slimmer en langer gebruik, méér hergebruik en méér biobased materialen** voor de thema's **openbare ruimte, bouwen en goederen**. Veel partijen in Deventer zetten al stappen in deze transitie. We zoeken nadrukkelijk de samenwerking met partners in de stad en regio. We doen het niet alleen.

Samen maken we Deventer Circulair.

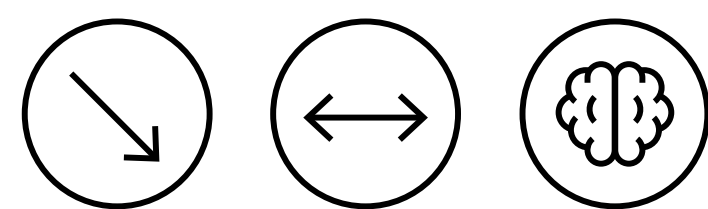
Methodiek per thema

Zoals hierboven aangegeven willen we aan de slag. Voor elk thema is bewust een methodiek gekozen die richting geeft voor de aanpak en denkwijze. Voor goederen is dit de R-ladder, voor openbare ruimte zijn dit de Circulaire ontwerpprincipes van Rijkswaterstaat en voor de bouw de circulaire strategieën van Copper8.

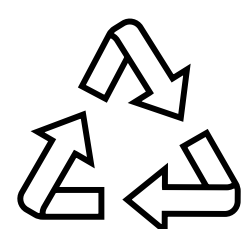
Dit zijn methodes die momenteel gangbaar zijn. Als in de toekomst blijkt dat er een betere of aanvullende methode is, dan nemen we die in beraad. In een transitie kunnen er altijd nieuwe inzichten komen die vragen om aanpassing. Door wel te kiezen willen we voorkomen dat we in ingewikkelde discussies vervallen zonder stappen te zetten.

Openbare Ruimte

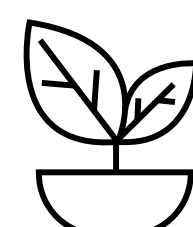
In de openbare ruimte kan de gemeente het verschil maken doordat we deze zelf inrichten, beheren en renoveren. Het gaat vooral om hergebruik: denk aan materialen voor straten, stoepen, riolering en straatmeubilair. De kwaliteit wordt gemonitord en er wordt gekeken wat echt nodig is om te renoveren. Indien (her)inrichting aan de orde is, worden bij de aanbesteding circulaire normen opgelegd. Het gaat bij openbare ruimte vooral om hergebruik van materialen (bestrating, riolering). Ook bij groenaanleg en groenbeheer is veel mogelijk. Zo kan vrijgekomen hout ingezet worden voor het maken van hoogwaardig straatmeubilair.

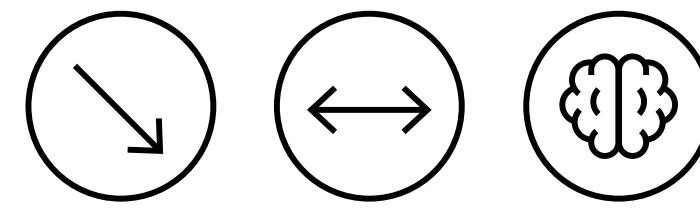
Minder, langer, slimmer gebruik

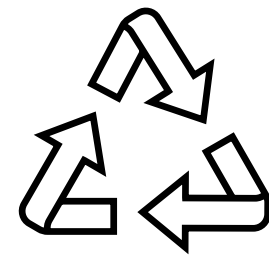
Hergebruik materialen en grondstoffen

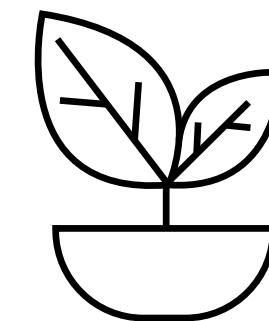
Biobased grondstoffen

Minder, langer, slimmer gebruik

Hergebruik materialen en grondstoffen

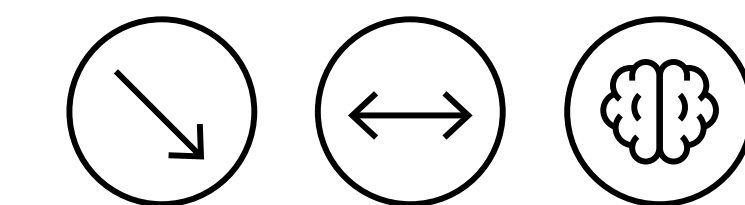

Biobased grondstoffen

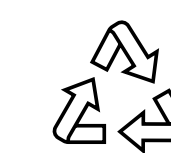
Bouwen

Naar schatting is de bouwsector goed voor 50% van alle grondstoffen die jaarlijks worden gebruikt. De ambitie is dat er in Deventer de komende jaren 11.000 wooneenheden bijkomen. Ook de herontwikkeling van bestaande gebouwen en het verduurzamen van de woningvoorraad heeft grote impact. Hiervoor zijn ontzettend veel materialen nodig. Daarom is het belangrijk om bij bouwen te kiezen voor materialen met minder milieu-impact. Naast hergebruik van materialen liggen er grote kansen voor biobased materialen.

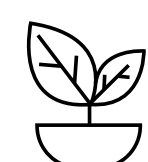
Door hiermee te werken wordt CO₂ opgeslagen en wordt de kringloop gesloten. Er moeten dan wel voldoende biobased materialen beschikbaar komen. Hiervoor liggen kansen in de regio. Gemeente Deventer wil hierop inzetten door gezamenlijke afspraken te maken met partijen, innovatieprikkels te geven en initiatieven in de keten te ondersteunen. Wat betreft eigen vastgoed kunnen bij de aanbesteding kaders worden meegegeven.

Minder, langer, slimmer gebruik

Hergebruik materialen en grondstoffen

Biobased grondstoffen

Goederen

Om ervoor te zorgen dat alle inwoners en partijen hun steentje kunnen bijdragen aan Deventer Circulair, is het belangrijk handelingsperspectief te bieden. Daarom ondersteunt de gemeente initiatieven die het voor inwoners mogelijk maken om circulair te handelen. Denk aan het delen van goederen en voorzieningen (deeltuinen, deelauto's), de inname en verkoop van tweedehands spullen en reparatie (repaircafe's). Niet alleen voor het terugdringen van onnodig materiaalgebruik, ook voor sociale cohesie. Als het gaat om biobased materialen kun je denken aan kleding van natuurlijke materialen, zoals vlas, hennep en wol of aan houten tuinmeubelen in plaats van gemaakt van plastic. Voor verpakkingsmaterialen worden steeds vaker biobased 'plastics' toegepast. De gemeente koopt ook zelf goederen in voor de bedrijfsvoering. Hier kan de gemeente een slag slaan door circulair in te kopen en goed na te denken of bepaalde spullen wel nodig zijn of eventueel refurbished (opgevoerd) kunnen worden.

3. Openbare Ruimte

Het hele jaar door wordt er geïnvesteerd in onze openbare ruimte. Met de aanleg en het beheer ervan kunnen we grote stappen zetten als het gaat om circulariteit. Zo worden er riolen vervangen en delen van de openbare ruimte opnieuw ingericht, met materialen zoals asfalt, klinkers, stoeptegels, rioolbuizen etc. Net als bij gebouwen geldt een lange voorbereidingstijd en wordt de nieuwe openbare ruimte geacht vele jaren mee te gaan. Ook aan de groene kant is winst te behalen. Denk aan de inzet van ‘eigen’ hout als bouw materiaal of het oogsten van zaailingen (jonge boompjes) die ergens anders in de gemeente een plek krijgen.

Methodiek openbare ruimte: circulaire ontwerpprincipes Rijkswaterstaat

Bij het huidige lineaire ontwerpen gaan we ervan uit dat een object slechts voor één levenscyclus wordt gebruikt en vaak nog voor het einde van de technische levensduur wordt gesloopt. Circulair ontwerpen is het maken van keuzes voor de huidige én toekomstige levenscycli van een object. Bij een circulair ontwerp wordt van tevoren al nagedacht over (o.a.) levensduur en toekomstig (her)gebruik van materialen.

Bron: Circulaire ontwerpprincipes, Rijkswaterstaat, Januari 2020

Ideeën vanuit klankbordsessies

“Creëer een regionale materialenbank met alle gemeenten in de regio, ondernemers en uitvoerders in de openbare ruimte.”
(Regio Stedendriehoek)

“Schrijf een minimum percentage aan hergebruikte materialen voor in bestekken.”
(BAM wegen)

“Start met het vastleggen van projecten in materialenpaspoorten.”
(gemeente Deventer)

“Zorg als gemeente dat je eigenaar blijft van je reststromen en grondstoffen.”
(Rentmeester 2050)

Hoofddoel openbare ruimte

De gemeente Deventer en de partners met wie ze samenwerkt, handelen circulair bij aanleg, vernieuwing en onderhoud van de openbare ruimte.

Subdoelen openbare ruimte

Denkrichtingen bij het verder uitwerken van deze doelen in het op te stellen Uitvoeringsprogramma Deventer Circulair.:

A. Circulaire ontwerpprincipes hanteren bij aanleg, vernieuwing en onderhoud van de openbare ruimte in de gemeente Deventer

Denk bij de uitvoering aan:

- I. In toenemende mate werken aan concrete projecten volgens de circulaire ontwerpprincipes.
- II. Training, bewustwording en commitment over ontwerpprincipes bij interne organisatie en partners waar mee wordt samengewerkt.
- III. Dashboard opstellen voor inzicht en overzicht.

B. Bestaande materialen opnieuw gebruiken, nu en in de toekomst

Denk bij de uitvoering aan:

- I. Zicht op wat gemeente Deventer heeft aan assets en de kwaliteit ervan (o.a. inzet materialenpaspoort).
- II. Hergebruik en demontabel zijn waar mogelijk uitgangspunt in PVE.
- III. Zorgen voor tijdelijke opslag van materialen en marktplaats voor circulaire materialen, indien mogelijk samen met de regio.

C. Circulair aanbesteden is de standaard werkwijze

Denk bij de uitvoering aan:

- I. Monitoren van de financiële consequenties en daarop evalueren, leren en doorpakken.
- II. Werken (bijvoorbeeld in bouwteam) met focus op circulair (samenwerkend, inkoop & opdrachtgever).
- III. Training intern over aanbesteding, contractvorming en circulaire businessmodellen.
- IV. Bijeenkomsten samen met aannemers om mogelijkheden te verkennen en draagvlak te creëren.
- V. Circulair is onderdeel van Dienstverleningsovereenkomst (DVO) (Inkoop & Opdrachtgever).

4. Bouwen

In het licht van de omvangrijke bouwopgave waar de gemeente Deventer voor staat en met het oog op de circulaire ambities van de gemeente, willen we circulair en biobased bouwen stimuleren en mogelijk maken. Ook op bedrijvenlocaties zijn er kansen, bij zowel nieuw aan te leggen bedrijventerreinen als revitalisering van bedrijventerreinen. We ondersteunen goede initiatieven en maken afspraken met onze strategische partners. Bij eigen grondposities hebben we de mogelijkheid om kaders en richtlijnen mee te geven. Ook heeft gemeente Deventer zelf vastgoed in bezit dat beheerd wordt. Ook voor de gemeente zelf worden gebouwen ontwikkeld. Voor dit eigen vastgoed hebben we een voorbeeldfunctie en kunnen we de lat hoog leggen.

Eigen vastgoed in Deventer

In de portefeuille strategie vastgoed van de gemeente Deventer is circulariteit als volgt geformuleerd: ‘We hanteren bij eigen vastgoed de volgende principes: we hergebruiken materiaal dat beschikbaar is, we gebruiken minder materiaal en we gebruiken materiaal met een zo lang mogelijke levensduur en we doen dat demontabel. Op deze manier renoveren en vernieuwen wij onze gebouwen, zonder natuurlijke hulpbronnen onnodig uit te putten, de leefomgeving te vervuilen en ecosystemen aan te tasten. Wij doen dit op een wijze die ook economisch verantwoord

is. Voor nieuwbouw zoeken wij de maximale mogelijkheden, voor renovatie is het vaker maatwerk. In de bouw zijn technologische en duurzame oplossingen voortdurend in ontwikkeling. Waar traditionele bouwmaterialen zoals cement, staal en beton een grote milieubelasting hebben (CO₂ uitstoot), zijn biobased materialen gemaakt van grondstoffen uit de levende natuur. Dit zijn materialen waarin CO₂ langdurig kan worden opgeslagen en daarmee zelfs een klimaatpositief kunnen effect hebben. Toepassing van biobased materiaal is steeds meer gangbaar. Wij nemen bij nieuwbouw en renovatie deze maatregelen optioneel mee, daar waar het opportuun is en wij kansen zien.’

[\(Bron: portefeuillestrategie vastgoed, vastgesteld door raad 2023\)](#)

Hoogbouw in Deventer

Ook in de Ontwerp Visie op Hoger Bouwen in Deventer is circulair bouwen onderdeel. ‘We zetten in op circulair, demontabel bouwen en hoogwaardig hergebruik en herbruikbaarheid van toegepaste materialen. Bouwen in hout en biobased bouwen is wat betreft CO₂ reductie, circulariteit en flexibiliteit altijd het uitgangspunt. 50% circulair bouwen als ondergrens is nu al haalbaar. Zo willen we het gebruik van secundaire bouwmaterialen en biobased materialen stimuleren. Dit geldt ook voor de inrichting van de openbare ruimte.’

[\(Bron: ontwerp Ontwerp Visie Op Hoger Bouwen in Deventer, vastgesteld door de raad\)](#)

Methodiek bouwen: circulaire strategieën Copper8

De verkenning van Copper8 geeft zes strategieën voor circulaire bouw om het materiaalverbruik, de CO2-uitstoot en de milieu-impact van de bouwopgave te verminderen. Vanuit de gemeente Deventer vinden we het ook belangrijk dat bij het onderhoud van gebouwen circulair wordt gewerkt. Gebaseerd op Copper8 hanteren we onderstaande strategieën:

(Bron: <https://www.copper8.com/wp-content/uploads/2023/10/Woningbouw-binnen-planetaire-grenzen-september-2023.pdf>)

Biobased Flexwoningen Steenbrugge | woonbedrijf Ieder1 | FlexlivingsFlexlivings

Ideeën vanuit klankbordsessies

“Creëer een simpeler vergunningstraject voor transformatie en herbestemmen” (*Studio Groen+Schild Architecten*)

“Wakker het verlangen naar circulaire gebouwen aan” (*Rondeel*)

“Beleid, visie: creëer een landschap van A(biotisch) naar B(iobased)” (*Building Balance*)

“Goed inzichtelijk maken wat binnenkort vrijkomt en waar behoefte aan is” (*Cirkelstad*)

“Zorg voor optimale benutting van het bestaande vastgoed, zodat er minder nieuw nodig is” (*gemeente Deventer*)

“Voeg circulaire kwartiermaker toe aan projecten” (*Platform Wonen*)

O. Langer en beter benutten:

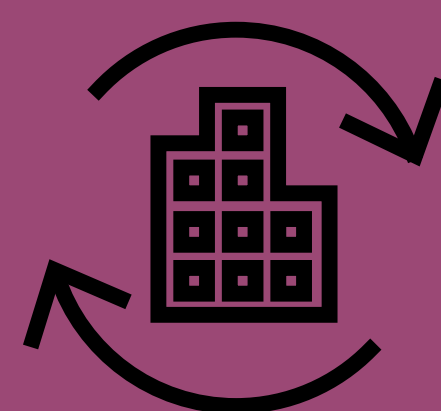
Effectiever gebruiken van de bestaande woningvoorraad, zonder dat hiervoor bouwkundige ingrepen nodig zijn. Denk daarbij aan samenwonen en splitsen.

2. Kleiner bouwen: Verlagen van het aantal vierkante meters, waarbij het aantal woningen gelijk blijft. Hierbij gaan we uit van een extra verschuiving van grondgebonden woningen naar appartementen en het verkleinen van de gemiddelde vloeroppervlaktes met 10%. *NB: Let wel: te klein bouwen zorgt voor minder flexibiliteit in de toekomst.*

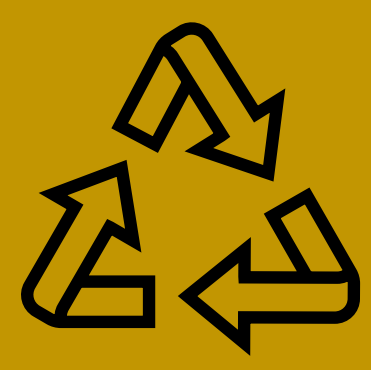

4. Biobased bouwen: Inzetten op biobased bouw materiaal, zowel voor de draagconstructie als de afbouw. Daarbij worden in alle typologieën abiotische materialen (o.a. beton en staal), waar mogelijk vervangen door biobased alternatieven (zoals CLT en houtwol).

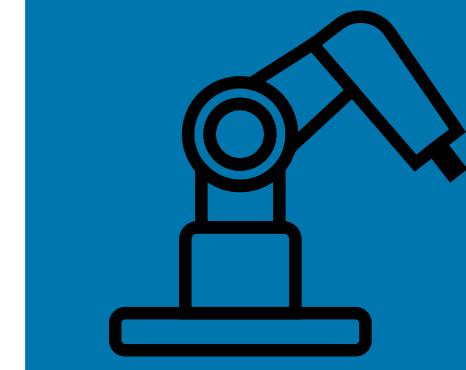

1. Optoppen & transformeren:

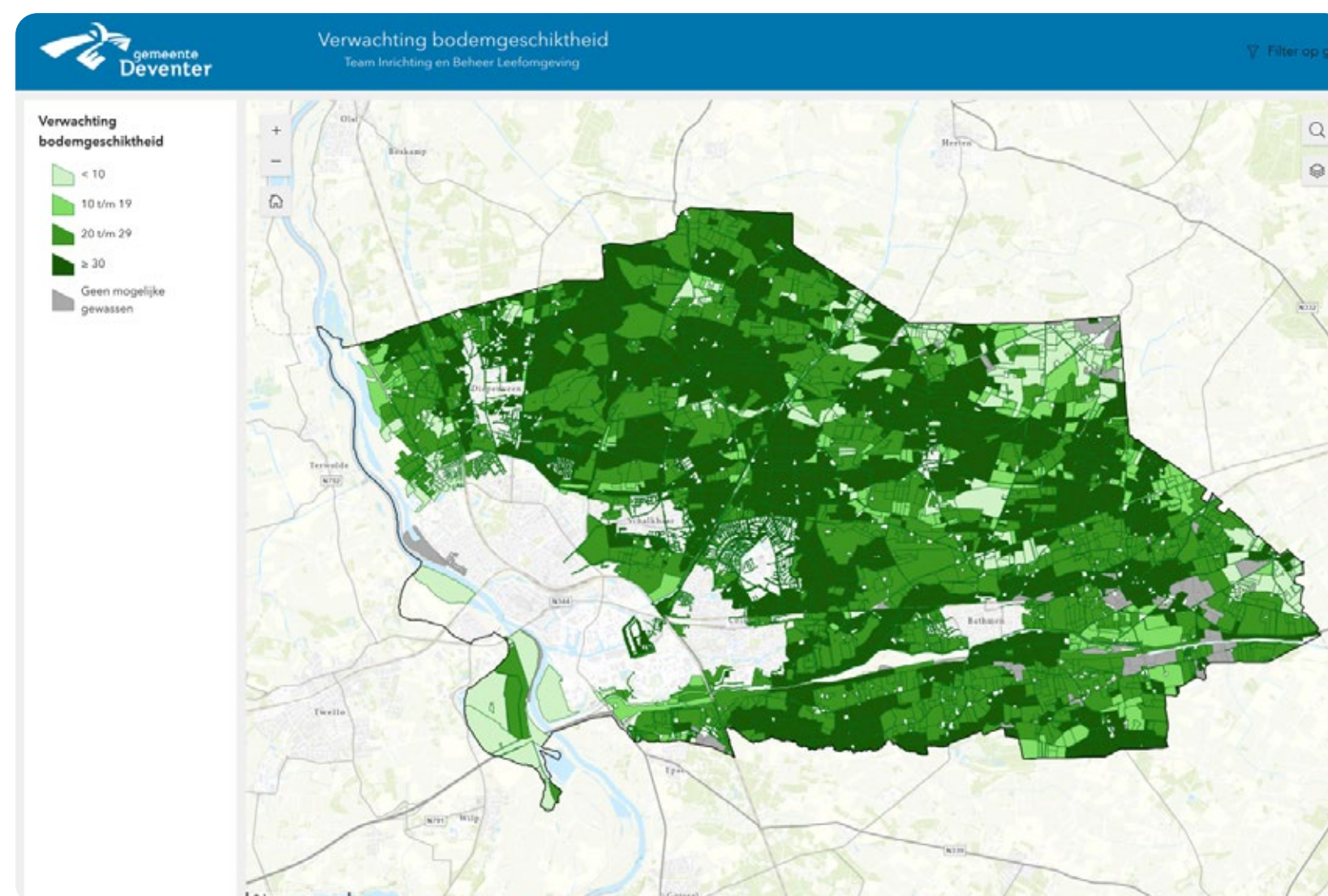
Optoppen & transformeren van zo veel mogelijk geschikte bestaande gebouwen. Bij het optoppen zijn dit zowel woongebouwen (veelal laagbouw appartementen) als utiliteitsgebouwen. Bij het transformeren gaat het om o.a. leegstaande kantoorruimte.

3. Hoogwaardig hergebruik: Toepassen van vrijkomende onderdelen en materialen uit geplande sloop van woon- en kantoorgebouwen. Daarbij gaat het om zowel hergebruik van producten (o.a. kanaalplaatvloeren, balken, kozijnen) als recycling van materialen (o.a. beton).

5. Intensieve industrialisatie: Grootschalig fabrieksmatig produceren van woningen, waarbij een verschuiving plaatsvindt van de bouwplaats naar de fabriek. Daarbij verschuiven we alleen de productie van de woningen, niet de materialisatie.

Overzichtkaart bodemgeschiktheid Biobased bouwmaterialen gesorteerd op aantal geschikte soorten per perceel

Biobased bouwmaterialen, kansen voor de regio!

Waar de reguliere bouw vooral CO₂ uitstoot, zorgt biobased bouwen voor CO₂-opslag. Dit vraagt een transitie van de hele keten en gaat over nieuwe economische, toekomstbestendige verdienmodellen. Met regionale gewassenteelt en de productie van regionale bouwmaterialen kunnen stappen worden gezet naar biobased woningbouw.

Het Rijk heeft haar ambitie voor biobased materialen verwoord in Nationale Aanpak Biobased Bouwen. Binnen deze aanpak is de ambitie om 50.000 hectare biobased bouwmaterialen te telen tot 2030². Deze geteelde gewassen zullen vervolgens ook verwerkt moeten worden tot bouwmaterialen. Hier liggen kansen voor de regio, met nieuwe circulaire verdienmodellen.

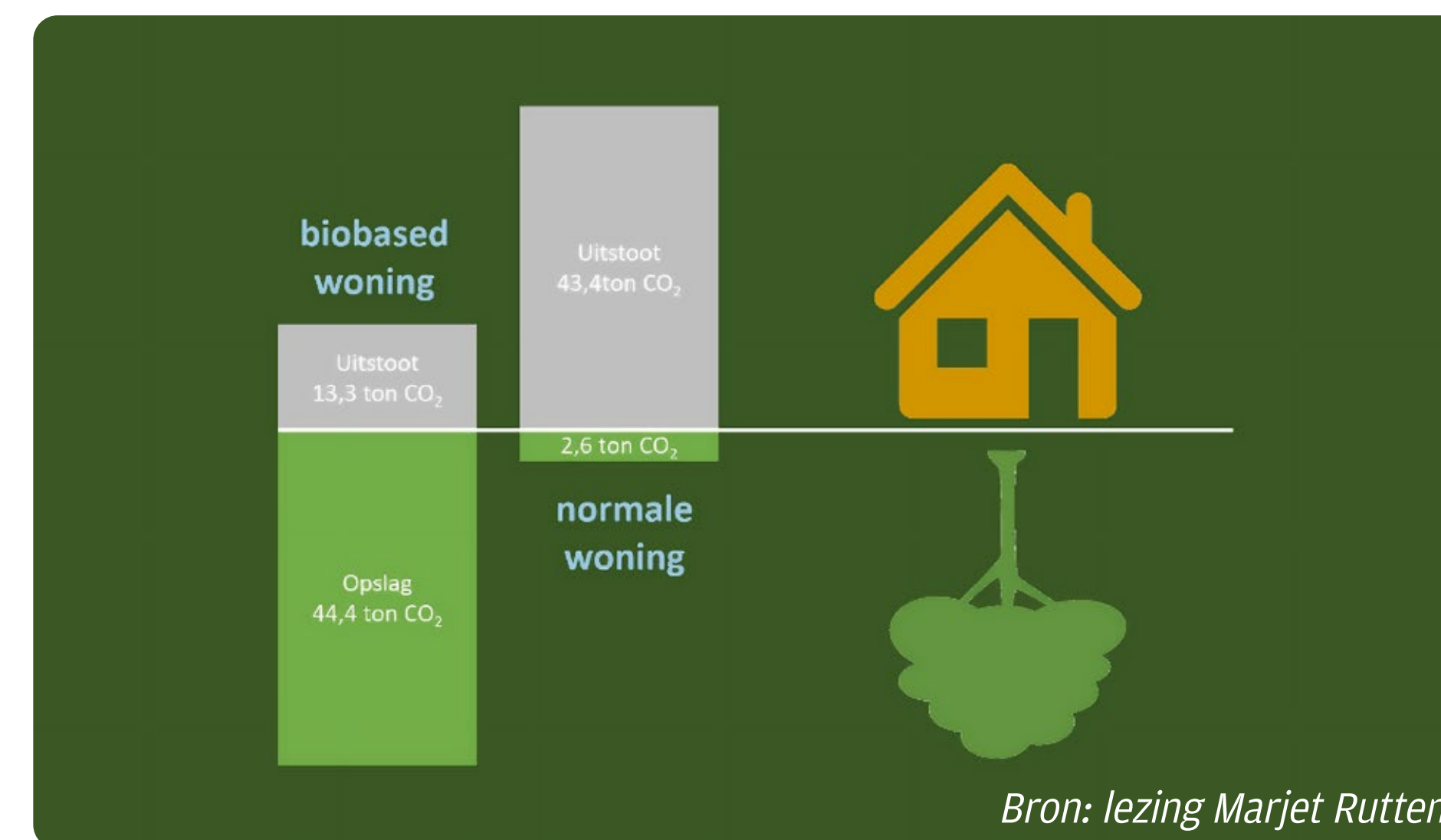
De gemeente Deventer kiest een proactieve rol in het stimuleren, aanjagen en faciliteren van initiatieven die bijdragen aan de productie van biobased materialen. Dit omvat het werken met partners in de regio, het ondersteunen van het netwerk van lokale en regionale ondernemers bij de overgang naar circulair ondernemerschap en het implementeren van circulair ontwerp als denkwijze bij gebiedsontwikkeling. De gemeente werkt ook samen met partners zoals andere overheden en woningbouwcorporaties om beleid af te stemmen en ervoor te zorgen dat voldoende biobased materialen beschikbaar zijn voor de bouw.

Kansen voor ketenaanpak biobased materialen door teelt, productie en afname op een innovatieve manier te koppelen

De ligging van Deventer met platteland, IJssel, stad in combinatie met de industrie (DNA), Hanze (samenwerking regio) en snelweg, trein, rivier (logistiek) biedt kansen in de regio voor biobased materialen. We vallen niet voor niets in twee regio's van het Rijksprogramma 'Building Balance' rond biobased bouwmaterialen (Boeren voor Biobased Bouwen/Stedendriehoek en Biobased Salland).

Binnen de gemeente Deventer is onderzoek gedaan naar kansen voor de teelt van biobased bouwmaterialen.

<https://experience.arcgis.com/experience/615aa4e1d7c040b19e107a4ac9b297c7/page/Pagina/>

Programmaliijn: Een nieuwe bouwcultuur

Met het programma 'Een nieuwe bouwcultuur' wil het college van Rijksadviseurs biobased en natuurinclusief bouwen stimuleren. In de hele keten: van de teelt van gewassen tot

toepassing in de bouw. Biobased en natuurinclusief bouwen, met het levend bodem-watersysteem als fundament, moet uitgroeien tot het nieuwe normaal.

Bron: College van Rijksadviseurs

² <https://www.mooinederland.nu/longread/biobased-verbouwen-naar-een-landschap-met-biobased-bouwmaterialen>

Hoofddoel **Bouwen**

In Deventer is duidelijk wat onder circulair bouwen wordt verstaan, zijn de kaders helder en wordt circulair bouwen gestimuleerd en mogelijk gemaakt door samenwerking in de keten.

Subdoelen bouwen

Denkrichtingen bij het verder uitwerken van deze doelen in het op te stellen Uitvoeringsprogramma Deventer Circulair.:

A. Circulaire strategieën hanteren bij gebiedsontwikkeling en bij het ontwerp, bouwen, vernieuwing, onderhoud en sloop van gebouwen

Denk bij de uitvoering aan:

- I. Leidraad uitwerken voor circulaire gebiedsontwikkeling (wonen, bedrijventerreinen etc.).
- II. Maximaal inzetten op circulair onderhoud eigen vastgoed gemeente.
- III. Maximaal herbestemmen/hergebruik van bestaand vastgoed hele gemeente Deventer.
- IV. Demontabel bouwen is uitgangspunt (materialenpaspoort).
- V. In kaart brengen van toekomstige sloopprojecten in de gemeente (donorgebouwen).
- VI. Materialen die vrijkomen goed oogsten (v.h. slopen), sorteren en weer in het economisch systeem terug laten komen, beschikbaar maken voor iedereen.

B. Voldoende biobased en secundaire materialen beschikbaar, liefst uit de regio

Denk bij de uitvoering aan:

- I. Langdurig samenwerken in de ketens om daarmee kennis op te bouwen, te leren en te laten zien wat mogelijk is.
- II. Samenwerken met ketenpartners in de regio om te zorgen voor voldoende biobased materialen en de afzet van deze materialen (teelt, productie en gebruik van biobased materialen mogelijk maken in de regio - ook op gronden van de gemeente Deventer - en convenanten afsluiten om afzet te bevorderen).
- III. Onderzoeken vestiging productiefabrieken biobased bouwmaterialen.
- IV. Opzetten van regionale logistiek rondom secundaire materialen in samenwerking met partners uit de regio.

C. Heldere kaders en afspraken voor circulair bouwen

Denk bij de uitvoering aan:

- I. Kaders circulair bouwen verankeren in aanpalend beleid.
- II. Kaders voor circulair bouwen als uitgangspunt bij gronduitgifte door gemeente.
- III. Aansluiten bij Het Nieuwe Normaal (nationale standaard voor circulair bouwen).
- IV. Handvaten bieden voor splitsen van woningen.
- V. Afspraken maken met partners middels bijvoorbeeld convenanten.

D. Circulair bouwen voor iedereen

Denk bij de uitvoering aan:

- I. Samen met strategische partners kennis opbouwen en routekaarten opstellen.
- II. Stimuleren betaalbare sociale circulaire woningbouw.
- III. Stimuleren biobased isolatiemateriaal middels isolatieprogramma's.
- IV. Stimuleren hergebruik bouw materiaal.

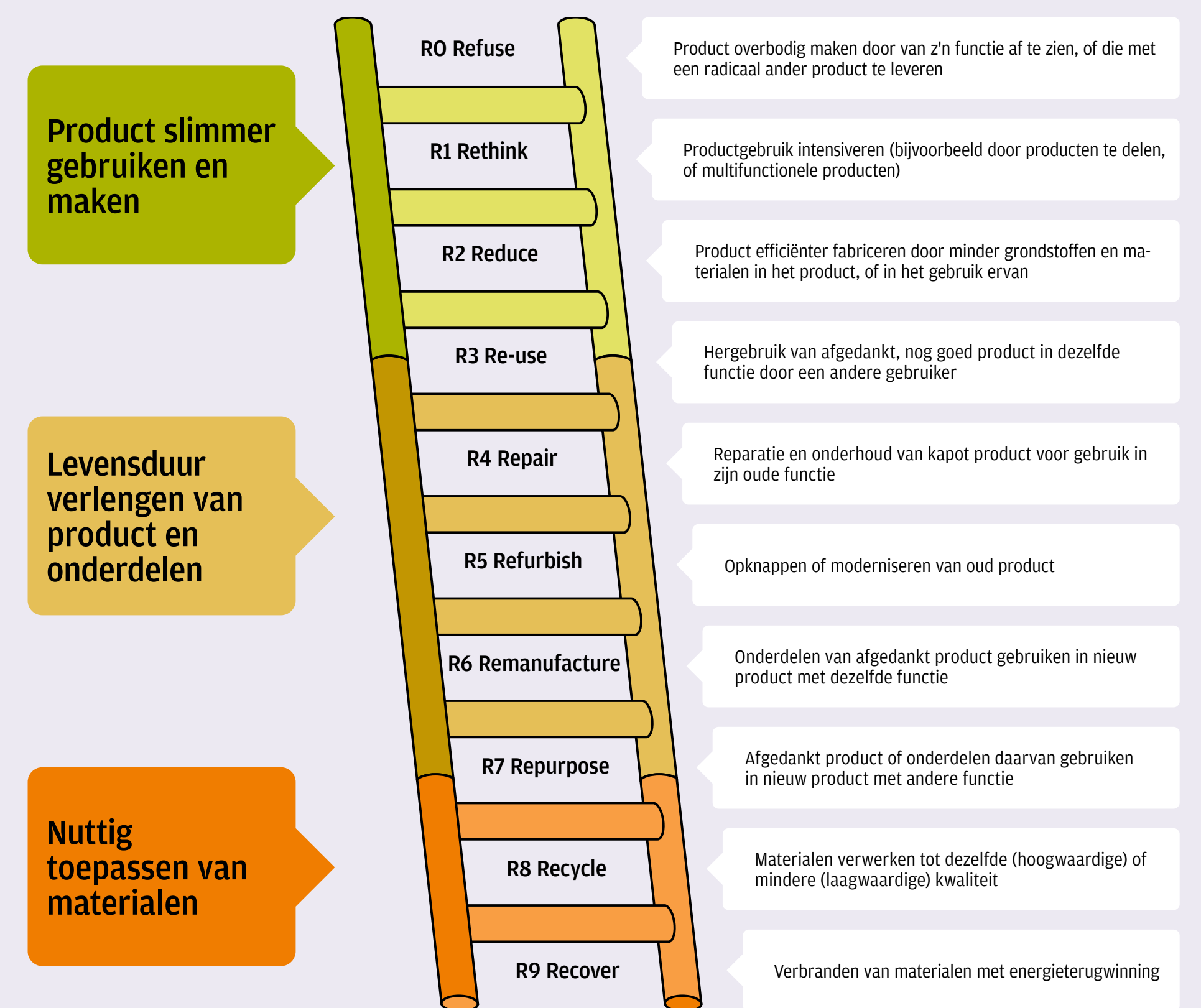
5. Goederen

Als Deventer willen we af van de wegwerpmaatschappij. In plaats van elk jaar enorme hoeveelheden producten weg te gooien, willen we ervoor zorgen dat goederen zo lang mogelijk meegaan en pas in de allerlaatste instantie op de afvalberg terecht komen. We willen in de gemeente Deventer samen met inwoners en partijen klimmen op de R-ladder.

Methodiek goederen: Klimmen op de R-ladder

Er zijn verschillende manieren om grondstoffen zo efficiënt mogelijk te gebruiken. Die manieren vallen binnen drie categorieën: minder gebruiken, langer gebruiken en hergebruiken.

- **Minder gebruiken** betekent: afzien van het gebruik van producten die je niet nodig hebt, lenen of huren van producten die je niet altijd nodig hebt en, wanneer dat niet mogelijk is, kiezen voor de minst belastende variant.
- **Langer gebruiken** betekent: zorgdragen voor de spullen die je hebt. Dit doe je door spullen goed te onderhouden, te repareren of op te knappen. Geef het een tweede leven als je het niet meer nodig hebt. Alles om te zorgen dat de levensduur zo lang mogelijk is.
- **Hergebruiken** betekent: spullen zo afdanken dat de materialen niet verloren gaan, maar opnieuw als grondstof kunnen worden ingezet. Op die manier sluiten we de kringloop en zijn er minder nieuwe grondstoffen nodig.

De R-ladder wordt gebruikt om de mogelijkheden voor circulair op een rij te zetten. De naam R-ladder komt van de eerste letter van de Engelse begrippen die horen bij een circulair systeem. In de illustratie is te zien wat de R's op de ladder betekenen. Wat bovenaan op de ladder staat, is de beste keuze voor het milieu omdat je zo de meeste grondstoffen bespaart. Wat onderaan staat (verbranden), is wat gebeurt als het niet gelukt is de hogere treden te realiseren.

Van 'buy first' naar 'repair first': Saxion trekt groot Europees project

Laat ik mijn kapotte stofzuiger, wasmachine of laptop repareren of koop ik een nieuwe? Het is een vraag waar iedere consument mee te maken krijgt. Om de transitie naar een circulaire economie te maken, moet 'repareren' onze eerste reflex worden. Nu is dat nog te vaak 'kopen'. In een groot Europees 'Interreg-project' naar levensduurverlenging van consumentenelektronica gaat een breed consortium onderzoeken wat er voor nodig is om deze norm te veranderen. Frank Stiksma, hoofdonderzoeker Circulaire Economie bij het lectoraat Regio-ontwikkeling, werkt mee aan het project en vertelt er meer over.

<https://www.saxion.nl/nieuws/2024/april/van-buy-first-naar-repair-first-saxion-trekt-groot-europees-project>

Ideeën vanuit klankbordsessies

“Stimuleer deel auto's onder de bewoners”

(Witteveen en Bos)

“Faciliteer een repair cafe 24/7 waar men ook zelf leert te herstellen”

(Claca Design)

“Breng het grondstofverbruik door/in opdracht van de gemeente in kaart”

(Gemeente Deventer)

“Stimuleer reparatie”

(Tauw)

“Denk en doe alsof Deventer de wereld is: haal alles uit de omgeving en houd het in de omgeving”

(Leger des Heils)

“Meer grondstoffen scheiden waardoor meer grondstoffen herbruikbaar zijn”

(Circulus)

“Stimuleren consuminderen”

(Gemeente Deventer)

“Deeleconomie faciliteren”

(Duurzaamheidscentrum, Platform Wonen)

“Verban wegwerpproducten”

(Het Goed)

Hoofddoel Goederen

Gemeente Deventer koopt circulair in en biedt inwoners, bedrijven en organisaties de mogelijkheid om voor spullen op een circulaire manier te handelen.

Subdoelen goederen

Denkrichtingen bij het verder uitwerken van deze doelen in het op te stellen Uitvoeringsprogramma Deventer Circulair.:

A. Goederen ten behoeve van interne bedrijfsvoering gemeente Deventer circulair inkopen

Denk bij de uitvoering aan:

- I. Inkoop circulair aanbesteden.
- II. Training intern over aanbesteding, contractvorming en circulaire businessmodellen.
- III. Bijeenkomsten samen met toeleveranciers om mogelijkheden te verkennen en draagvlak te creëren.
- IV. Visie op afschrijftermijnen ontwikkelen samen met kennis- en onderwijsinstellingen.

B. Inwoners, bedrijven en organisaties hebben mogelijkheden om circulair te handelen.

Deventer Circulair is voor iedereen

Denk bij de uitvoering aan:

- I. Tweedehands economie stimuleren.
- II. Repareren van goederen stimuleren en mogelijk maken. Bijvoorbeeld Circulair ambacht centrum.
- III. Deeleconomie stimuleren en mogelijk maken. Denk aan uitleensysteem van materialen, deelauto's.
- IV. Sociaal, betaalbaar verhuursysteem voor kwalitatief hoogwaardig, energiezuinig apparatuur (o.a. witgoed).
- V. Ondersteunen circulaire (buurt)initiatieven zoals repaircafé(s).

C. Afdankte goederen maximaal terugbrengen tot herbruikbare grondstoffen

Denk bij de uitvoering aan:

- I. Steeds minder materialen vernietigen (restafval).
- II. Wat herbruikbaar is op een zo 'hoog mogelijke manier' hergebruiken.
- III. Geogste grondstoffen beschikbaar maken voor de regionale maakindustrie

6. Deventer aanpak

Transitie

In Deventer steken we graag de handen uit de mouwen. Daarom gaan we niet wachten tot alles in drie cijfers achter de komma is uitgewerkt. We gaan aan de slag, zetten stappen en al doende leren we.

De weg naar Deventer Circulair is een transitie. Dit vraagt een andere manier van denken en van werken. Dit vraagt tijd. Het is een weg van experimenteren, leren, inspireren en doorpakken. Kenmerkend voor een fase van transitie is dat de toekomst ongewis is. Toch gaan we in Deventer stappen zetten. Samen kunnen we het verschil maken.

Concrete maatregelen in uitvoeringsprogramma

Dit visiedocument geeft de hoofdlijnen voor de Deventer aanpak op het gebied van Deventer Circulair. Deze hoofdlijnen worden vertaald in een uitvoeringsprogramma. Daarin komt te staan waar de gemeente Deventer, samen met inwoners, organisaties, onderwijsinstellingen en bedrijven, aan gaat werken om daarmee stappen te zetten naar Deventer Circulair. Bij de drie thema's zijn denkrichtingen gegeven voor uitvoering. Naast de uitwerking van de drie thema's zijn er ook thema-overstijgende maatregelen. Hierbij gaat het onder andere over het verankeren van circulair denken en werken in aanpalend beleid. Ook vinden we het belangrijk om te laten zien wat er allemaal in Deventer gebeurt, door inwoners, organisaties, onderwijs- en kennisinstellingen en bedrijven. We brengen graag goede voorbeelden voor het voetlicht, in het kader van 'goed voorbeeld doet goed volgen'.

Relatie Circulair met Omgevingsvisie

Deze visie Deventer Circulair wordt betrokken bij de doorontwikkeling van de Omgevingsvisie en zal worden meegenomen (in samenhang met de Energievisie, het Klimaatadaptatieprogramma en het Biodiversiteitsplan i.o.) bij een mogelijk te ontwikkelen Omgevingsprogramma Duurzaamheid. De koppeling van Deventer Circulair met ander beleid van de gemeente Deventer staat in bijlage 2.

Gemeentelijke rollen

In onderstaand overzicht staan vier verschillende rollen die de gemeente bij Deventer Circulair vervult. Dit is een vrije vertaling van het model dat is ontwikkeld door de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur (NSOB, 2014). Bij de verdere uitwerking van de thema's in het uitvoeringsprogramma wordt bij elke maatregel aangegeven vanuit welke rol de gemeente dit doet.

1

Realiserende overheid
Inkoop & opdrachtgeven

2

Regulerende overheid
Kaders stellen

3

Samenwerkende overheid
Samenwerken en regisseren

4

Ondersteunende overheid
Ondersteunen van inwoners en partijen

1

Inkoop & opdrachtgeven (Realiserende overheid)

Als gemeente willen we graag dat bewoners en partijen meewerken aan Deventer circulair. Dan is het belangrijk dat de gemeente zelf het goede voorbeeld geeft. Dit betekent bijvoorbeeld dat voor de inkoop van goederen voor de eigen bedrijfsvoering circulair wordt ingekocht. Voor het ontwikkelen, beheren en renoveren van de openbare ruimte en van het eigen vastgoed staan we als gemeente zelf aan de lat. Hierbij zijn we opdrachtgever. Bij het ontwikkelen en onderhoud van de openbare ruimte en eigen vastgoed is circulair denken en werken het principe. We zijn dan zelf aan zet om te zorgen dat we circulair te werk gaan. We realiseren het zelf.

2

Kaders stellen (Regulerende overheid)

Deze rol zit in de privaatrechtelijk en publiekrechtelijke hoek. We zijn duidelijk over het ambitieniveau in Deventer. Zoals al eerder beschreven vereist de ambitie voor circulair een duidelijk en doelgericht beleidskader. Het bouwbesluit is de wettelijke eis. Maar vanuit beleidskaders kunnen we voor de diverse opgaven wel aanvullende eisen meegeven.

3

Samenwerken en regisseren (Samenwerkende overheid)

We hebben samen met de inwoners en partners in de stad een gezamenlijke verantwoordelijkheid. De gemeente zal ook actief de samenwerking in de regio zoeken. Als we kunnen komen tot een gezamenlijke aanpak kunnen we krachten bundelen en geeft dit helderheid vanuit de lokale overheden naar andere partijen. Ook werkt de gemeente in de regio onder andere samen om de keten van biobased materialen vorm te geven. Daarbij kijken we samen met de partners wie welke rol kan pakken om de volgende stap te zetten. De gemeente kan het voortouw nemen om partijen bij elkaar te brengen.

4

Ondersteunen (Ondersteunende overheid)

Veel bewoners en partijen staan positief tegenover circulair maar missen soms de kennis en praktische mogelijkheden om te kunnen handelen. Om tot actie over te kunnen gaan is het belangrijk dat bewoners en partijen ondersteund worden. Dit kan middels communicatie, door de goede voorbeelden te laten zien, of bijvoorbeeld door het geven van subsidies aan partijen die circulair handelen mogelijk maken.

7. Monitoring en financiën

Nulmeting, monitoring en roadmap

In het uitvoeringsprogramma zal ook expliciet aandacht worden besteed aan monitoring. We willen een nulmeting uitvoeren om te weten waar we op dit moment staan in Deventer. Daarnaast willen we elke 2 jaar de progressie kunnen meten. Het zal lastig zijn om de resultaten in harde cijfers uit te drukken. Wel kunnen we nauwkeurig bijhouden wat we in eigen projecten doen (openbare ruimte) en met de eigen inkoop (goederen). Bij de bouw en goederen kunnen we wel laten zien welke inspanningen zijn gepleegd en welke resultaten dit heeft opgeleverd. De monitoring voeren we parallel uit met de landelijke en provinciale monitoring: de Integrale Circulaire Economie Rapportage (ICER). De eerstvolgende komt uit in januari 2025 en zal als basis dienen voor de Deventer aanpak.

De doelstellingen voor 2030 zijn ambitieus. In het uitvoeringsprogramma werken we in een roadmap uit welke belangrijke tussenstappen en doelen we willen halen op welk moment. Daarmee willen we zicht krijgen of we progressie boeken en op koers blijven.

Kosten lineair v.s. circulair

In een circulaire economie is waarde behoud een van de uitgangspunten. Slimmer, langer en minder verbruik van materialen kan leiden tot lagere kosten. Gebleken is dat een fietsbrug weer toekomstbestendig maken, goedkoper is dan het plaatsen van een nieuwe.

De kosten van hergebruik van spullen liggen vaak lager: een tweedehands jas is goedkoper dan een nieuwe. Het hergebruik van materialen en grondstoffen zal soms meer kosten door bijvoorbeeld de extra arbeid die nodig is om materiaal weer geschikt te maken voor hergebruik. Soms zal het juist minder kosten doordat het niet van ver hoeft te komen en er veel minder energie nodig is bij de productie.

De biobased economie van materialen is aan het opschalen. De prijzen komen afgelopen jaren steeds dichterbij de prijs van fossiele materialen en worden - door innovatie en schaal - zelfs al goedkoper. Nu al is het inblazen van stro als isolatiemateriaal door Strobox uit Deventer goedkoper dan het toepassen van glaswol.

Parrallel aan deze ontwikkelingen wordt er landelijk onderzocht hoe de financieringsmethodes kunnen worden aangepast. De financiële sector is nu nog lineair ingericht en gaat uit van afschrijving. In een circulaire economie gelden andere principes. Er is sprake van waardebehoud. Als de totale kosten van een product of dienst gedurende de gehele levensduur worden berekend inclusief eindwaarde (Total Costs of Ownership) ontstaat een andere financiële werkelijkheid bij circulaire investeringen. Zodra ook de verborgen kosten (true pricing) zoals de prijs van CO₂ worden doorberekend (zie bijvoorbeeld [werkwijze](#) van het Waterschap Vallei en Veluwe) ontstaat een ander financieel beeld.

Benodigd budget komende twee jaar

Deze visie is de basis om voor de drie thema's Openbare ruimte, Bouwen en Goederen concrete maatregelen uit te werken in het uitvoeringsprogramma. Voor het uitwerken van de drie thema's, samen met inwoners, bedrijven, organisaties en onderwijsinstellingen, is extra expertise en capaciteit nodig. Het komende jaar willen we gebruiken om het uitvoeringsprogramma op te stellen. Bij het uitvoeringsprogramma wordt ook gekeken welke partij welke rol speelt en welke kosten draagt.

Voor de komende twee jaar is per thema menskracht nodig om samen met bewoners en partijen het uitvoeringsprogramma per thema vorm te geven. Deze personen hebben een rol in het aanjagen van circulariteit binnen en buiten de gemeentelijke organisatie en in het inspelen op kansen die zich voordoen. Naast menskracht vragen we ook budget voor een meetmethodiek om te weten waar we staan met circulariteit. Dat geeft ons de mogelijkheid om gericht te sturen.

We kiezen bewust voor twee jaar om continuïteit te kunnen waarborgen, stappen te kunnen zetten en geschikte personen voor elk van de drie thema's aan ons te kunnen binden. Bij het uitvoeringsprogramma wordt opnieuw concreet budget aangevraagd. We streven ernaar om in de loop van 2025 het uitvoeringsprogramma op te leveren.

In het op te stellen uitvoeringsprogramma worden ook de financiële consequenties voor de uitvoering door de gemeente inzichtelijk gemaakt. Deze zijn afhankelijk van de keuzes die in de uitwerking van het uitvoeringsprogramma worden gemaakt. Voor de verschillende kosten worden via de reguliere planning- en controlcyclus voorstellen voor financiering voorgelegd.

Bijlage 1: Deventer Circulair aansluitend op internationaal, landelijk en provinciaal beleid

Internationaal

Wereldwijd is 7,2% van alle economie circulair. De voornaamste reden voor dit lage percentage ligt in het gegeven dat opkomende economieën momenteel nog een sterk groeiende vraag naar primaire grondstoffen hebben. [\(Bron: Circularity GAP report 2024\)](#)

Global Goals

De Verenigde Naties hebben de Global Goals opgesteld. De circulaire economie hangt nauw samen met Global Goal nummer 12, 'Verantwoorde consumptie en productie', maar ook met verschillende andere Global Goals.

Deventer is sinds 2016 een Global Goals gemeente, zoals te lezen op www.deventer4globalgoals.nl. De transitie naar een circulaire economie draagt direct en indirect bij aan de Global Goals [\(zie tabel, bron CBS\)](#).

Europa

Op Europees niveau is er sinds 2021 in het Europees Actieplan voor Circulaire Economie een agenda opgesteld voor het bereiken van een schoner en concurrerender Europa. Het is gericht op het versnellen van de Europese Green Deal, dat voortbouwt op acties voor een circulaire economie die sinds 2015 zijn ingevoerd. Het plan presenteert een aantal initiatieven die ervoor zorgen dat er een sterk beleidskader tot stand gebracht wordt waarmee duurzame producten, diensten en bedrijfsmodellen de norm worden en consumptiepatronen zodanig veranderen dat afvalproductie al vooraf wordt vermeden.

Momenteel worden de Europese doelen verwerkt in een aantal instrumenten, zoals de ESPR (Ecodesign for Sustainable Products Regulation). Deze stuurt erop dat producten zo ontworpen worden dat ze een lange levensduur hebben en daarnaast opnieuw te gebruiken, te upgraden en te repareren zijn. Daarnaast mogen er onder de ESPR geen stoffen in een product verwerkt worden die circulariteit voorkomen en

moet er een percentage aan gerecyclede materialen in verwerkt zijn. [\(bron: Europees Actie Plan Circulaire Economie 2020\)](#)

Landelijk

In het in 2020 uitgevoerde Circularity Gap Report The Netherlands komt Nederland uit op 24,5% circulair. Om in de maatschappelijke behoeften te voorzien van alle Nederlanders, zoals voor huisvesting, mobiliteit en voeding, is anno 2020 bijna een kwart van de materialen afkomstig uit niet primaire grondstoffen.

In het Rijksbrede programma [Nederland Circulair in 2050](#) uit 2016 benoemt het kabinet de ambitie om toe te werken naar een 100% circulaire economie in 2050, en halverwege (50%) te zijn in 2030. Dit laatste is vertaald in de richtinggevende doelstelling van 50 procent minder gebruik van primaire abiotische grondstoffen.

Een van de doorvertalingen vanuit de Europese richtlijnen is de invoering in Nederland van de Uitgebreide Producenten Verantwoordelijkheid (UPV). Dit zorgt ervoor dat producenten niet alleen verantwoordelijk zijn voor de productie, maar ook voor de inzameling en recycling van deze producten. Doordat producenten hiermee ook verantwoordelijk worden voor de afvalfase, is de verwachting dat ze geprikkeld worden om kosten van inzameling, sortering en recycling te verlagen door langere levensduur, hergebruik, reparatie en recycling te stimuleren. Uiteindelijk gaat het erom om via het grondstoffengebruik bij te dragen aan de klimaatopgave, de biodiversiteitsopgave, het creëren van een schoon milieu, een veilige en schone leefomgeving en het bijdragen aan de leveringszekerheid van grondstoffen.

In het [Nationaal Programma Circulaire Economie](#) gaat het om een halveringsdoelstelling van primaire abiotische grondstoffen in 2030. Dit zijn materialen zoals bijvoorbeeld metalen, fossiele grondstoffen en mineralen. Primaire abiotische grondstoffen kunnen worden vervangen door hergebruik van grondstoffen of door het inzetten van duurzaam geproduceerde biograndstoffen. Dit betekent dat 50% van de materialen bestaat uit hergebruikte materialen of biobased materialen.

- Hergebruikte materialen: secundaire grondstoffen (o.a. hergebruik van bouw- en sloopmateriaal), of
- Biobased materialen: hernieuwbare grondstoffen / geproduceerde natuurlijke grondstoffen (hout, isolatiemateriaal)

Provincie

Ook de Provincie Overijssel omarmt de nationale doelstellingen: de economie in 2050 volledig laten draaien op producten en grondstoffen die worden hergebruikt. Ze doen dit samen met bedrijfsleven, onderwijs, onderzoek, beleid, uitvoering en bestuur. In het Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie Provincie Overijssel 2020 - 2023, geactualiseerd per 1 januari 2022 staat beschreven dat de provincie Overijssel wil groeien naar een circulaire economie. Het is onderdeel van de centrale opgave: werken aan een krachtige, toekomstbestendige en duurzame economie en een gezond woon- en leefklimaat [\(bron: https://overijssel.notubiz.nl/document/11490098/1\)](https://overijssel.notubiz.nl/document/11490098/1).

Bijlage 2: Deventer Circulair aansluitend op andere beleidsvelden binnen de gemeente Deventer

Gemeente Deventer kiest voor circulair in het Bestuursakkoord 2022-2026. Deze Visie Deventer Circulair geeft invulling aan deze doelstelling.

Ook in de Omgevingsvisie uit 2019 staat de ambitie voor een duurzame toekomst; met extra aandacht voor klimaatadaptatie, energietransitie en circulariteit. Daarin is de verwachting uitgesproken dat er een ontwikkeling is naar een meer duurzame en circulaire agrarische bedrijfsvoering, mede door de regels rond volksgezondheid, dierenwelzijn en milieu. .

Relatie Circulair met Omgevingsvisie

Deze visie Deventer Circulair wordt betrokken bij de doorontwikkeling van de Omgevingsvisie en zal worden meegenomen (in samenhang met de Energievisie, het Klimaatadaptatieprogramma en het Biodiversiteitsplan i.o.) bij een mogelijk te ontwikkelen Omgevingsprogramma Duurzaamheid.

Samenhang tussen Deventer Circulair en andere beleidsvelden

De transitie naar een Circulair Deventer kan alleen door integrale aanpak en samenwerking tussen de verschillende beleidsvelden en afdelingen. Hieronder volgt een (niet volledige) opsomming van samenhang met andere beleidsvelden.

Openbare ruimte: Voor het langer en slimmer omgaan met de materialen in de openbare ruimte is Leefomgeving aan zet en is het vakmanschap van de beheerders en ontwerpers essentieel. Hierbij is het van belang om alle assets in beeld te hebben en te weten wat gesloopt en gerenoveerd moet worden. Dan weten we ook welke materialen vrijkomen en waar deze opnieuw ingezet kunnen worden bij nieuwbouw of renovatie.

Bouwen en wonen: Op tijd versnellen van circulariteit in de bouw vraagt een goede samenwerking met Wonen.

Landbouw en ecologie: Willen we de kansen van een nieuwe biobased economie verzilveren, dan is samenwerking met agrariers in het landelijk gebied nodig. Het zaaien en oogsten van biobased materialen wordt afgestemd met gemeentelijk ecologie- en landbouwbeleid.

Sociaal/ Meedoen: Om de positieve impact van circulair voor iedereen beschikbaar te maken is samenwerking met collega's van het programma Meedoen van belang. Ook voor mensen met een kleinere beurs is het van belang dat zij de beschikking hebben over kwalitatief goede producten in plaats van goedkope producten die snel kapot zijn.

Ondernemersklimaat/ Economie: Ook de andere ondernemerskansen worden geïnventariseerd in samenwerking met Economie.

Inkoop: Circulair inkopen is onderdeel van MVOI (Maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen). Als er na alle inzet alsnog grondstoffen overbodig zijn, dan zorgt het nieuwe Grondstoffenplan voor maximale herbruikbaarheid.

Duurzaamheid: De circulaire economie is onderdeel van een duurzame samenleving. Een samenleving waarin we van eindige grondstoffen naar hernieuwbare grondstoffen gaan. Deventer Circulair heeft ook samenhang met de energie transitie. Zo bespaart circulariteit CO₂ (of neemt zelfs CO₂ op), wat ook het doel is van de energietransitie (klimaatdoelstelling Parijs). Deventer Circulair heeft middels circulair watergebruik ook een koppeling met de doelen van Klimaatadaptatie. Zo draagt Circulair bij aan veel opgaven: Samen maken we Deventer Circulair.

Circulariteit is al opgenomen in [het perspectief Ruimte voor Werken](#) de [Portefeuille strategie verduurzaming vastgoed](#), in de [Ontwerp Visie op Hoger Bouwen in Deventer](#), in de Woonvisie 2024 en in de [Prestatie afspraken 2024](#) met de woningcorporaties.

Bijlage 3: Inbreng vanuit bedrijven en organisaties op Deventer Circulair

De afgelopen jaren is er veel gesproken met verschillende partijen over de kansen voor Deventer Circulair. Er is kennis opgedaan en er zijn initiatieven ondersteund die bijdragen aan een circulaire gemeente.

De kracht van netwerken en ketens

Gemeente Deventer erkent de kracht van netwerken. In de transitie naar de circulaire economie zijn er verschillende regionale en landelijke netwerken actief zoals Cirkelstad, Bouw Circulair, Building Balance. Ook binnen de G40 en de Regio Stedendriehoek is circulariteit een thema waar aan gewerkt wordt. Actief betrokken zijn bij deze netwerken bundelt kennis.

Een transitie naar circulair vraagt aanpassingen in de hele keten. Als we biobased bouwen willen bevorderen, is het bijvoorbeeld ook belangrijk dat er biobased bouwmaterialen zijn. Voor biobased bouwmaterialen zijn biobased grondstoffen nodig. Dit is de reden dat gemeente Deventer samenwerkt in de keten en waar het kan initiatieven ondersteunt die stappen zetten richting Deventer Circulair. Door samen te werken wordt ook duidelijk wat nodig is om te doen als gemeente Deventer.

Klankbordsessies

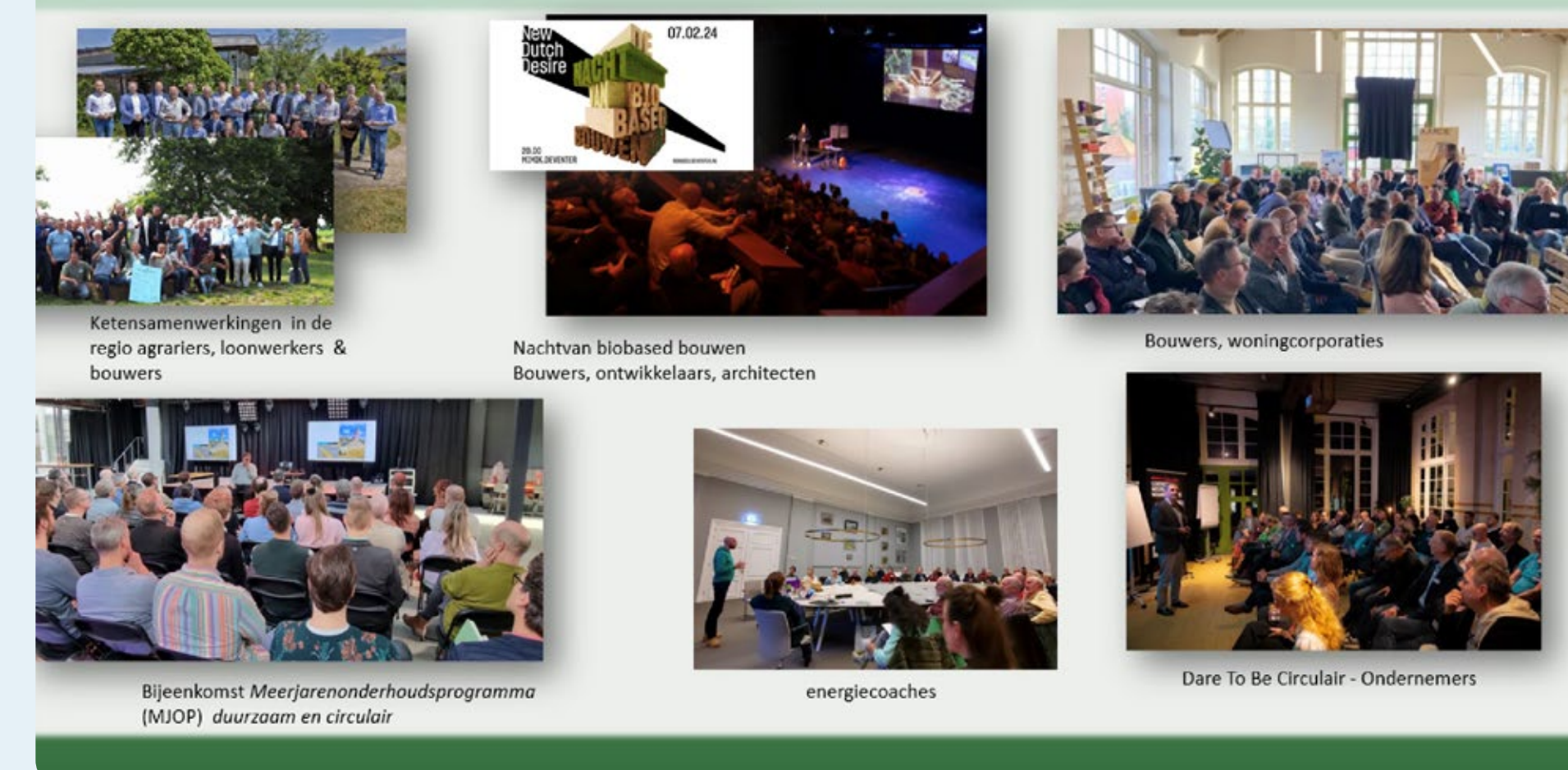
Voor de totstandkoming van dit document is informatie opgehaald en getoetst bij verschillende actoren. Zo zijn er in aanloop naar de totstandkoming van Deventer Circulair verschillende bijeenkomsten geweest om de ideeën voor de aanpak te toetsen en input op te halen. Al deze bijeenkomsten hebben geleid tot aanscherping van dit document.

- Gestart in 2022 met de circulaire hotspots, op 3 thema's met markt- en kennispactijen verkenning uitgevoerd;
- Lidmaatschap Cirkelstad voor doorlopende voeding van kennis en verbinding
- Boeren voor Biobased Bouwen
- Adviesraad Natuur en Milieu, aankondiging en formele adviesaanvraag april 2024
- Regulier overleg met het Duurzaamheidscentrum
- Regulier overleg met Stichting de Ulebelt
- Interne bijeenkomsten met Programmamanagers (2023/2024)
- Interne bijeenkomst over duurzaamheid en circulair bij de uitvoering van het meerjarenonderhoudsprogramma (MJOP) (1 februari 2024)
- Een goedbezochte klankbordsessie met bedrijven, architecten, woningcorporaties, belangenorganisaties en betrokken collega's op de thema's bouwen, leefomgeving en goederen (12 maart 2024).
- Technische sessie voor raadsleden 13 maart, met lezing van Sabine Oberhuber, Rau Architecten (14 maart)
- Bijeenkomst met Burgerberaad/Klimaatraad (16 maart 2024)
- Overleg met Ondernemershuis (3 april)
- Overleg met MKB Deventer (10 april)
- Interactieve presentatie aan Platform Wonen (22 mei 2023)
- Reflecties door partijen die zijn aangesloten bij Deventer Economisch Perspectief (DEP) (april 2024)

Op basis van de input die o.a. is opgehaald bij de klankbordsessies zijn hoofd- en subdoelen en concrete denkrichtingen voor het uitvoeringsprogramma geformuleerd. Deze staan beschreven in de hoofdstukken 3, 4 en 5.

Om Deventer Circulair mogelijk te maken, starten we na vaststelling van de visie met het invullen van het uitvoeringsprogramma. Dit doen we in samenwerking met ondernemers, inwoners, maatschappelijke organisaties en het onderwijs. Samen bepalen we hoe we Deventer Circulair maken.

CIRCULAIRE ECONOMIE – SAMEN IN NETWERKEN

Uitnodiging klankbordsessie

Samen maken we Deventer Circulair

bijeenkomst over circulariteit in Deventer

Stap voor stap werken we samen richting een samenleving waarin we niet meer grondstoffen van de planeet gebruiken dan zij aankan: een circulaire samenleving. Zo dragen we bij aan een leefbare planeet voor de volgende generaties.

Wij gaan ons richten op drie thema's en willen hierover graag met u in gesprek tijdens de bijeenkomst:

- 1 Bouwen/Gebouwen
- 2 Openbare ruimte
- 3 Goederen/ spullen

Deze middag geven deskundigen hun visie op bovengenoemde thema's en horen wij graag uw mening en ideeën over circulariteit in Deventer.

dinsdag 12 maart van 15.00 tot 18.00 uur

Stadhuis, in de burgerzaal
Grote Kerkhof 1 in Deventer.

Programma

14.30u	Inloop
15.00u	Welkom en kennismaking
15.15u	Presentatie
	Visie Deventer Circulair
16.00u	Input en discussie per thema
16.45u	Drie voorbeelden uit Deventer
17.30u	Borrel

Visie Deventer Circulair

De gemeente Deventer stelt momenteel een Visie Deventer Circulair op. De opbrengst van deze bijeenkomst gebruiken wij om deze visie verder inhoud te geven. In de visie gaat over drie onderdelen:

1. Gebouwen

In het licht van de omvangrijke gemeentelijke opgaven voor woningbouw, renovatie en energie, is het van essentieel belang om circulair en biobased bouwen te stimuleren en mogelijk te maken.

2. Openbare ruimte

De gemeente Deventer kan met de aanleg en beheer van de openbare ruimte grote stappen zetten als het gaat om circulariteit. Elk jaar wordt er geïnvesteerd in onze openbare ruimte.

3. Goederen

Als Deventer willen we af van een wegwerpmaatschappij. We gooien elk jaar enorme hoeveelheden producten weg. Het is belangrijk dat we minder producten gebruiken, langer gebruiken of hergebruiken.

Aanmelden

Wij stellen uw aanwezigheid zeer op prijs. U kunt zich aanmelden bij Hermien Eenkhoorn, bij voorkeur via email h.eenkhoorn@deventer.nl of 06 - 1164 5679. Om het goede gesprek te voeren tijdens deze verdiepende bijeenkomst nodigen we specifiek personen en vertegenwoordigers van organisaties in gemeente Deventer uit. Wilt u met meerdere mensen deelnemen? Neem dan graag vooraf contact op.

Graag tot ziens op dinsdag 12 maart!

Team Circulair

Ellie Potiek, Guido de Vries, Els Beernink, Arnoud van Sisseren en Rik Zeeuwen

Bijlage 4: Enquête inwoners

Deventer Circulair

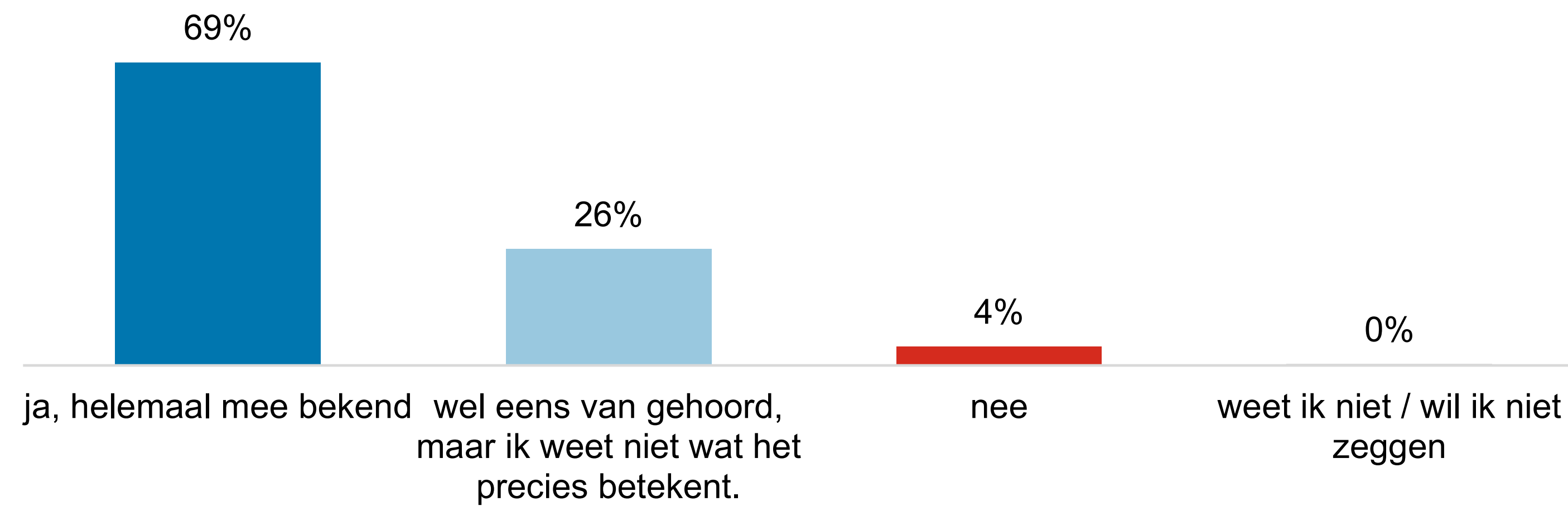
Mei 2024

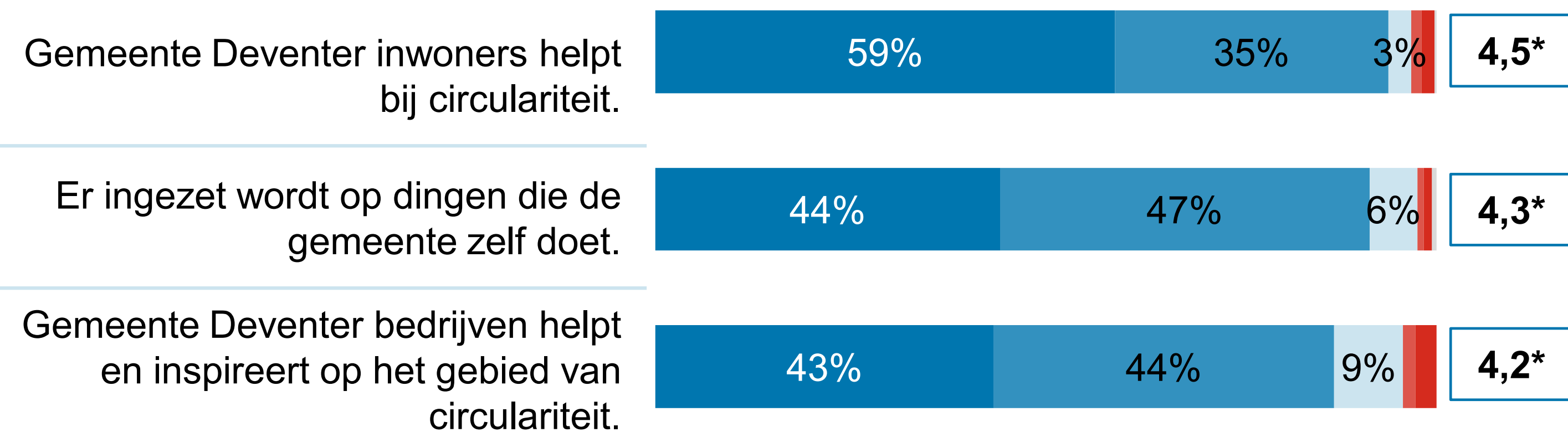
kennis+
verkenning
Gedreven door data

Bijlage 4: Enquête inwoners

Bent u bekend met circulaire economie en wat dit betekent?

Gemeente Deventer kan op verschillende manieren inzetten op een circulaire economie. In hoeverre vindt u het belangrijk dat:

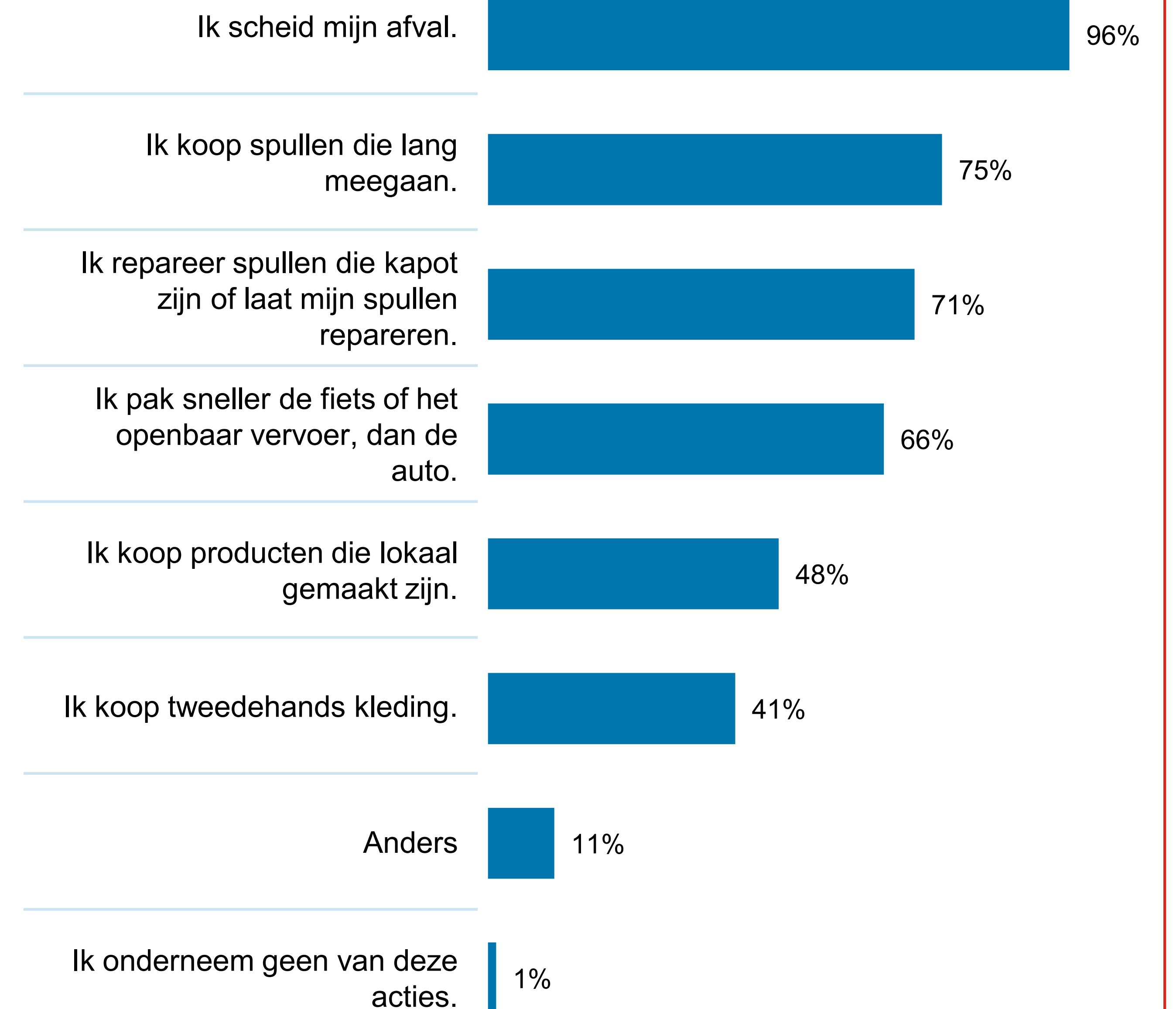

*Gemiddelde score vijfpuntsschaal
(1 = helemaal niet belangrijk,
5 = heel erg belangrijk)

Welke acties op het gebied van circulariteit onderneemt u zelf al?

Meerdere antwoorden mogelijk.

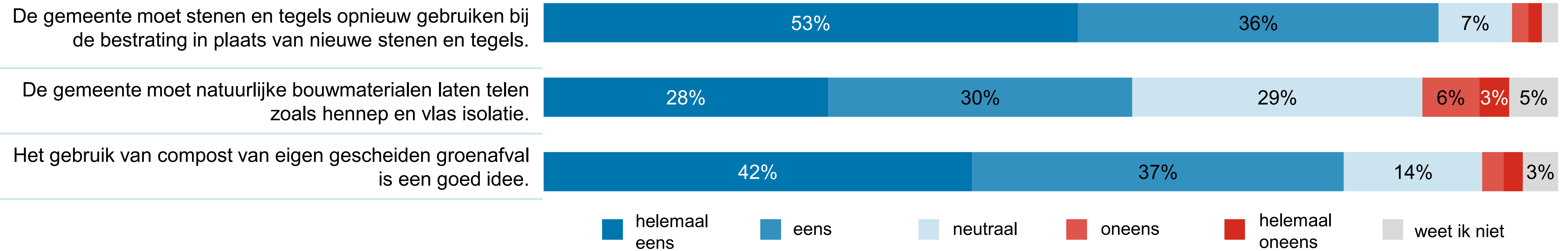

Bijlage 4: Enquête inwoners

Openbare ruimte

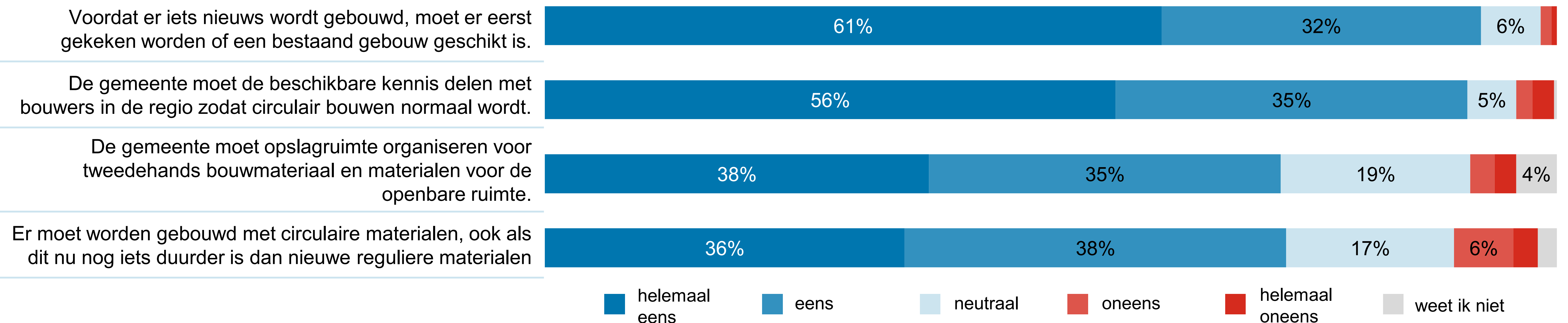
n=374

Hieronder volgen een aantal stellingen over circulariteit in de openbare ruimte. Kunt u per stelling aangeven in hoeverre u het hiermee eens bent?

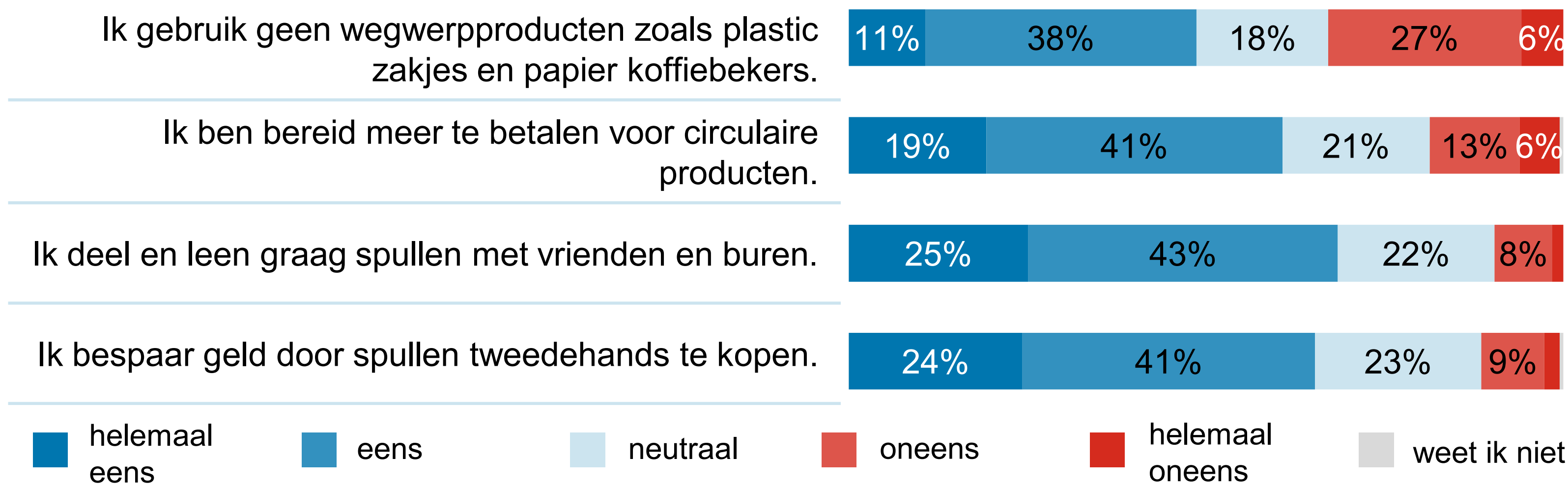
Bouw

Hieronder volgen een aantal stellingen over circulariteit in de bouw. Kunt u per stelling aangeven in hoeverre u het hiermee eens bent?

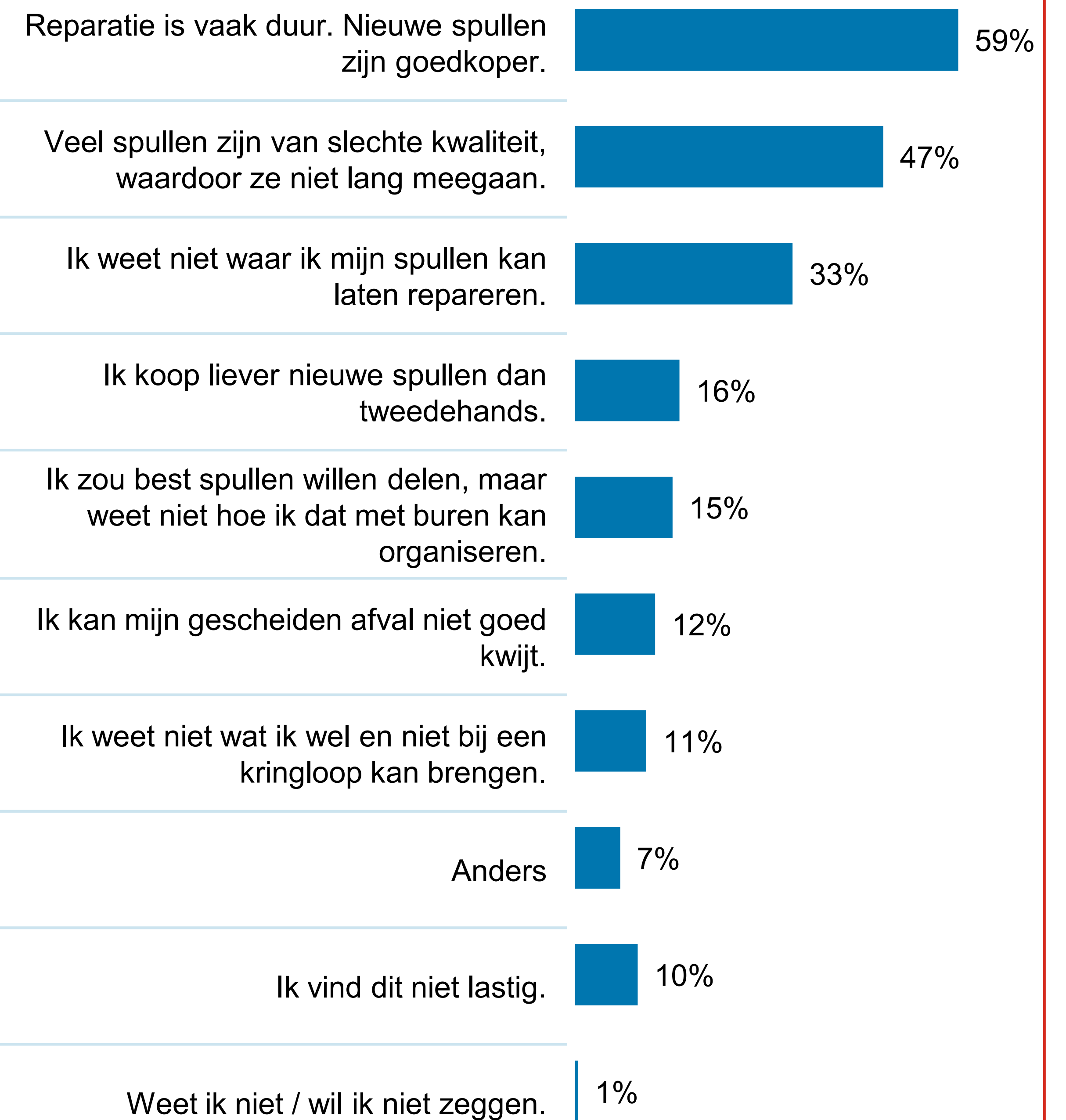
Bijlage 4: Enquête inwoners

Hieronder volgen een aantal stellingen over circulariteit in goederen. Kunt u per stelling aangeven in hoeverre u het hiermee eens bent?

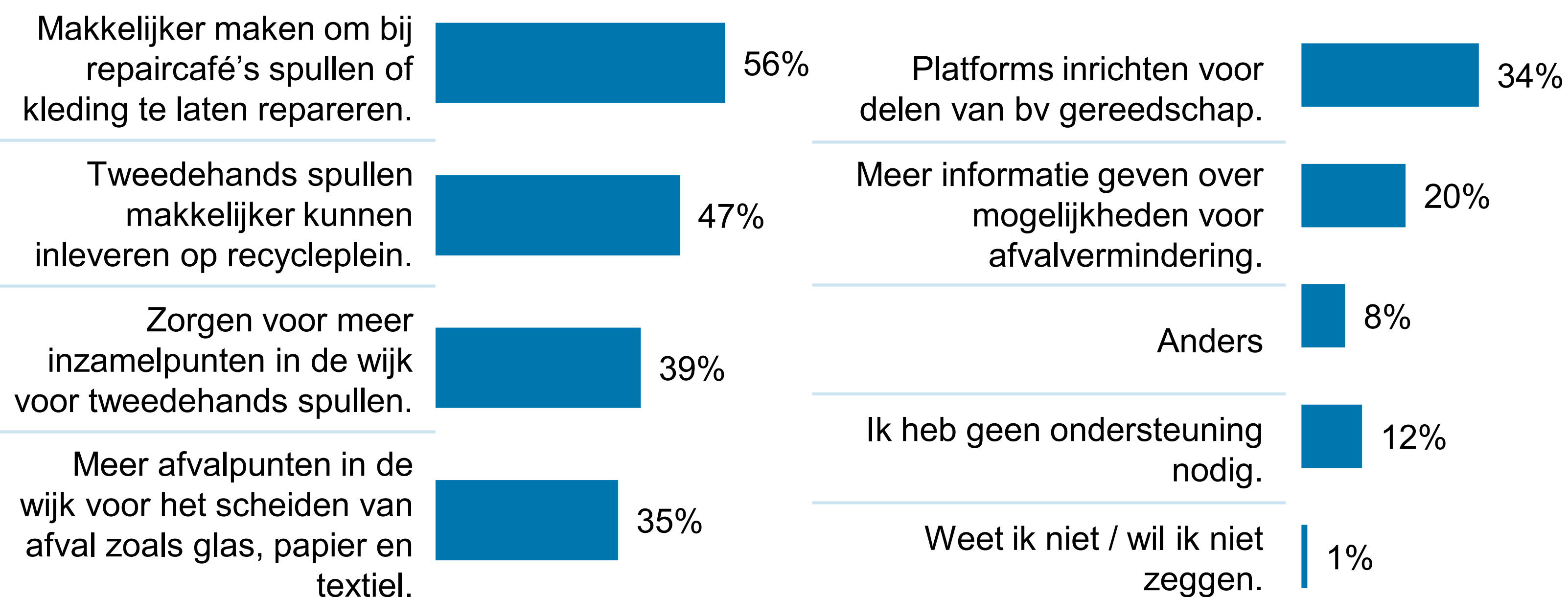
Wat vindt u op dit moment nog lastig in het hergebruiken van spullen?

Meerdere antwoorden mogelijk.

Hoe kan de gemeente u ondersteunen?

Meerdere antwoorden mogelijk.

Bijlage 4: Enquête inwoners

Achtergrondkenmerken respondenten

n=374

Wijk	n	%
Binnenstad	59	16%
De Hoven	9	2%
Zandweerd	49	13%
Voorstad	40	11%
Borgele en Platvoet	23	6%
Keizerslanden	25	7%
Rivierenwijk en Bergweide	13	4%
Colmschate-Noord	17	5%
Colmschate-Vijfhoek	36	10%
Colmschate-Zuid	36	10%
Diepenveen	15	4%
Schalkhaar	10	3%
Okkenbroek	1	<1%
Lettele	5	1%
Bathmen	13	4%
geen antwoord	23	6%
totaal	374	100%

Geslacht	n	%
Man	174	47%
Vrouw	194	52%
Anders	3	1%
geen antwoord	3	1%
totaal	374	100%

Leeftijd	n	%
18 t/m 29 jaar	42	11%
30 t/m 44 jaar	107	29%
45 t/m 59 jaar	137	37%
60 t/m 74 jaar	80	21%
75 jaar of ouder	6	2%
geen antwoord	2	1%
totaal	374	100%

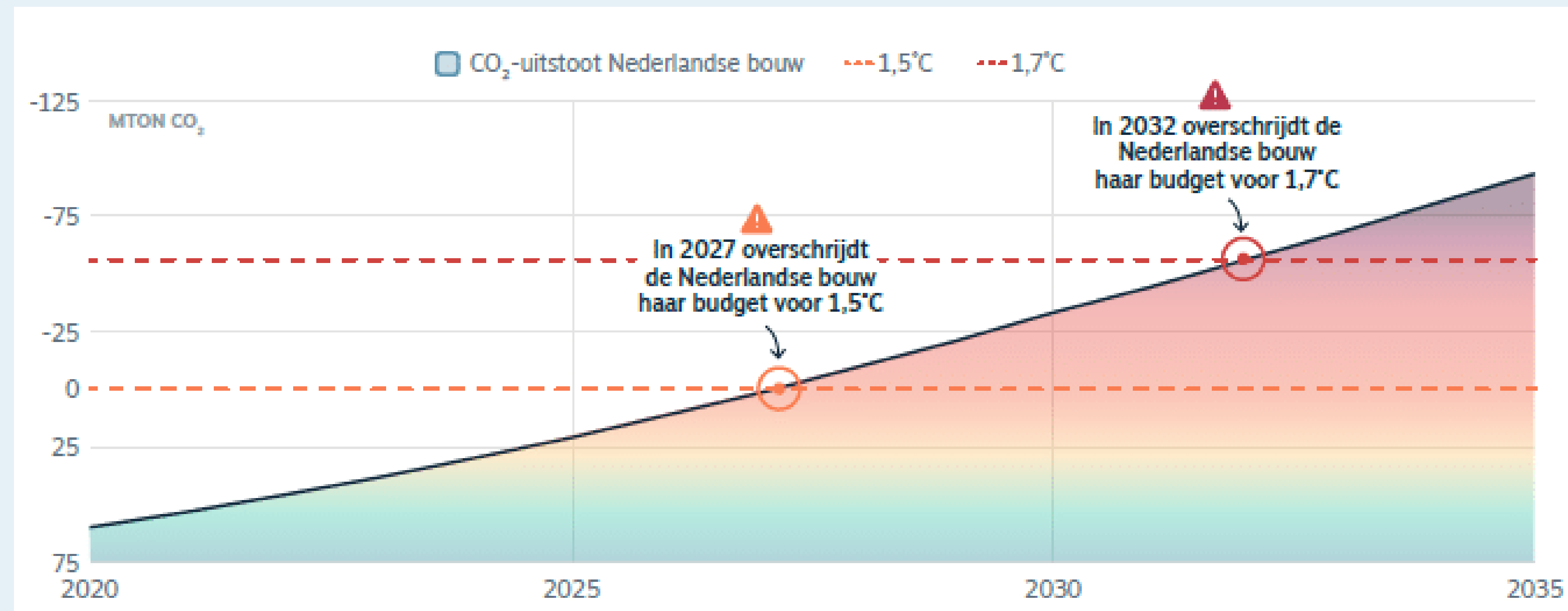
Bijlage 5: Woningbouw binnen planetaire grenzen

In de publicatie [Woningbouw binnen planetaire grenzen](#) van Copper8 staat het volgende beschreven:

“De bouwsector in Nederland staat op een spannend kruispunt van kansen en uitdagingen. Met de ambitieuze doelstelling om jaarlijks 100.000 nieuwe woningen te bouwen, werkt Nederland hard aan het verminderen van het woningtekort en het creëren van aangename leefomgevingen voor iedereen. Tegelijkertijd streeft Nederland naar een groenere toekomst met indrukwekkende doelen voor 2030: een reductie van 55-60% in CO₂-uitstoot, een halvering van de milieu-impact van materialen (circulaire economie) en een 50% vermindering van stikstofuitstoot.

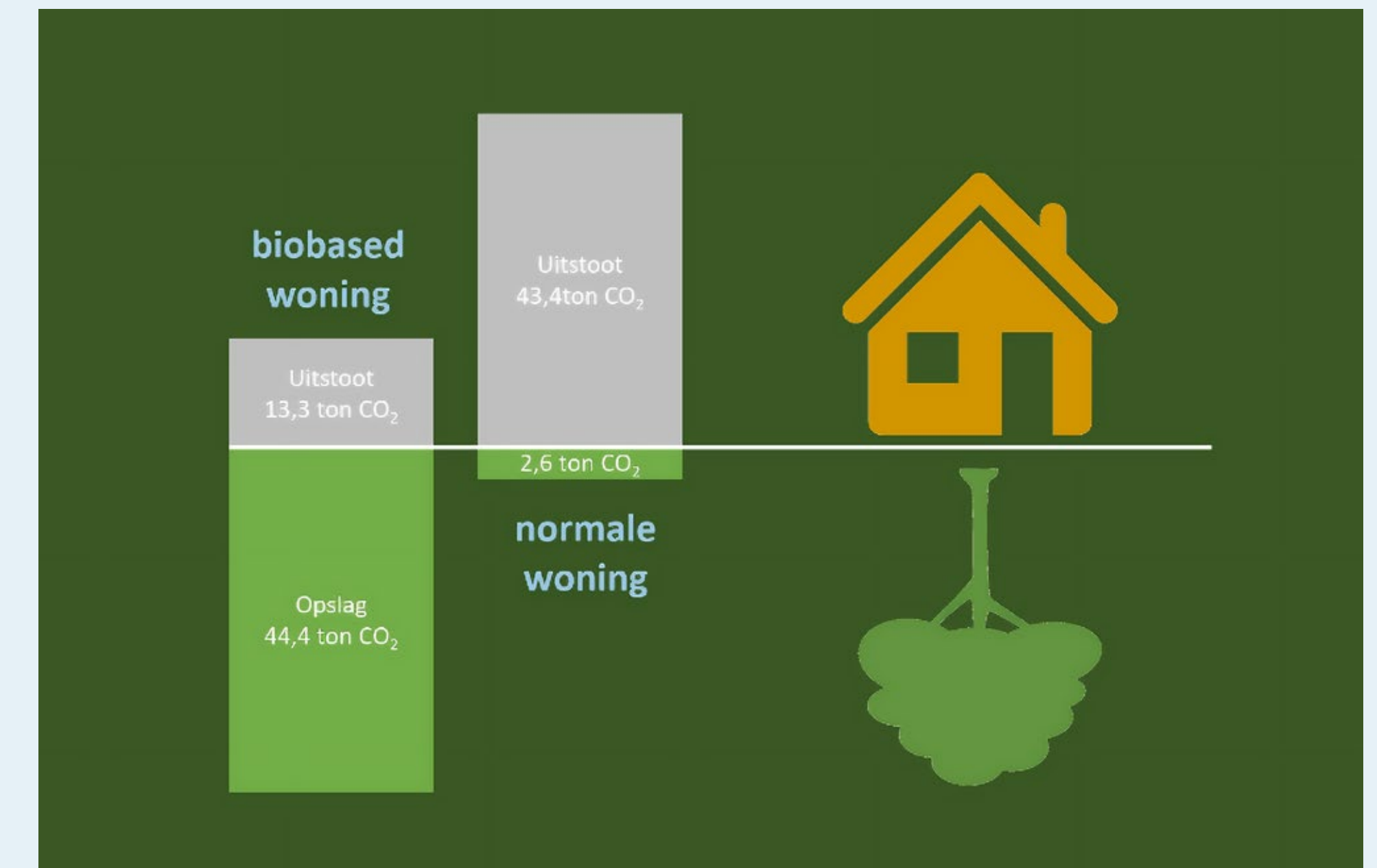
Het CO₂-budget is een essentiële maatstaf om de opwarming van de aarde tot 1,5 °C te beperken. Dit is een cruciale grens om onze planeet gezond, veilig en bewoonbaar te houden. Een deel van de temperatuurstijging wordt veroorzaakt door de bouwsector. Hoewel de huidige bouwpraktijken het CO₂-budget in 2027 dreigen te overschrijden, biedt dit juist ook een unieke kans om innovatieve bouwmethoden en duurzame materialen te omarmen die zowel de CO₂-uitstoot als de milieu-impact verminderen.” (Bron <https://www.copper8.com/woningbouw-binnen-planetaire-grenzen/>)

De bouwsector staat voor een transformatie. Er liggen grote kansen voor hergebruik van materialen en biobased materialen. In onderstaand plaatje is te zien dat biobased materialen juist CO₂ vasthouden en daarmee het CO₂ gehalte verminderen. Daarmee kan de bouwsector een voorbeeld worden van circulaire economie en klimaatbewustzijn, terwijl Nederland zijn bouwambities waarmaakt.

Illustratie overgenomen van:

<https://www.copper8.com/woningbouw-binnen-planetaire-grenzen/>

Bron: Marjet Rutten

Colofon

Productie
Gemeente Deventer
Oog voor Ruimte | Rik Zeeuwen

Vormgeving
Bestwerk

Mei 2024

